

SPINDET

*SRPOGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT
APRIL 2019*

TEMA: TEMPO

SPINET
spinet.ku@gmail.com
Facebook: SPINET

FORDYBELSE KRÆVER EN LAVERE HASTIGHED

Derfor må uddannelsen af dygtige kandidater i Sprogpsykologi finde sted i et tempo, hvor fremdrift og hastighed ikke går ud over specialisering og dybde. En kort rejsetid er ligegyldig, hvis landingen mislykkes.

I denne udgave af SPINET tager vi stilling til ordet og fænomenet *tempo*, og vi håber, artiklerne i denne udgivelse kan inspirere dine fortsatte studier og fortsatte fordybelse.

Vi lader blandt andet to forfattere og en fysiker give deres besyv med om, hvordan vi skal forholde os til højt tempo og tiden, der går. Vi viser, hvordan sprog kan ændre sig i et tempo, hvor vi ikke kan følge med og derfor misforstår hinanden. Vi skal høre, hvad et udlandsophold kan gøre for dit studie, og hvordan arbejdstempoet er for uddannede kandidater i Sprogpsykologi i sundhedssektoren, efter specialet er afleveret.

Vi dykker også ned i kontekstens betydning for semantikken, normers indflydelse på diskurser om tid, og hvad nonverbal kommunikation bruges til i improviseret musik.

Vi er gået i dybden med vores forståelse af tempo, og vi mener, du skal sænke dit, så du kan fordybe dig i dine studier.

Vi håber, at disse artikler kan styrke dit gåpåmod, og at du vil lade de af vores artikler, der er mere forskning-srettede, fungere som inspiration til dit fremadrettede videnskabelige arbejde.

Rigtig god læselyst!

Venlig hilsen

SPINETs redaktion.

INDHOLD

01

HVER TING TIL SIN TID

03

TIDEN DEN GÅR, SOM
DEN VIL: Hvordan vi laver
accounts med tid

05

TEKST OG TEMPO: Fire
skrivekneb til at påvirke
læsehastigheden hos din
læser

07

OPSKRIFTEN PÅ MERE
TID

09

SPROGPSYKOLOGISTU-
DERENDES YNDLING-
SORD

13

SPROGKRYDS

15

KAN BILLEDER AFSLØRE
FELLES FORSTÅELSE?

17

FREM MED TIDEN

20

HVAD LAVER KANDI-
DATER I SPROGPSYKOLO-
GI? Fjerde del: Højt tempo i
sundhedssektoren

25

SPROG FOR SJOV: Anbe-
faling af podcasts og Face-
booksider for sprognørder

27

EN NOVELLE OM TIDEN,
DER STIKKER AF

30

NU' DET NU!

33

HVAD ER DET AKAD-
EMISKE KVARTER FOR
DIG?

35

TEMPO, GENRE OG
FØLELSE: Musikers kom-
munikation i improviseret
musik

39

PERSPEKTIVER FRA EN
STUD. SPROGPSYKOLOGI
I HONG KONG:
En rejsereportage

41

TING TAGER TID

AF STINE NIELSEN

Hvornår skal jeg nå at læse alle tekster i pensum, spørger du dig selv efter undervisningen. Du laver måske en plan i din kalender og sætter tid af til det eller regner ud i hovedet, hvor mange timer du har til det. Og, HOV, kort tid efter springer dine tanker pludselig hen på arbejde, og du spørger igen: hvornår du skal nå læsningen og mødes med vennerne. Måske du kunne købe en færdigret og indhente noget tid ved ikke at stå og skære grøntsager og stege kød. Eller hvad med at få byttet en vagt væk, så du kan nå at indhente noget læsning, du ikke lige har nået at læse. Sådan bliver det ved længe, indtil det er weekend eller ferie, og du ånder lettet op, lige indtil du får ideen om, at du kan prøve at indhente det forsømte - og sådan fortsætter den 'onde' cirkel. Ja, tid kan være et farligt fænomen, men hver ting til sin tid.

EN EVIG TID

Som studerende på Sprogpsykologi er det oplagt at starte ud med at undersøge bl.a. ordenes betydning og kigge nøje efter i ordenes små finurligheder. En finurlighed ved substantivet tempo er, at det har flere betydninger:

1. Tempo kan på den ene side have afsæt i fart, hvor der er tale om en høj hastighed, som noget foregår i, udføres med eller bevæger sig i,
2. på den anden side kan den også bruges som et begreb inden for musik, hvor der er en hastighed, som et musikstykke spilles i.
3. Eller det kan omhandle omgange, om en aktivitet der gennemføres af flere gange. (Sproget.dk)

Vores interesse i magasinet er primært den første udlægning af tempo. Men vi stopper ikke helt her, for et tema som tempo associerer mange hurtigt med tid, hvilket i øvrigt kan skyldes tempo, tempus, som stammer fra latinsk og betyder tid, og her vil vi dykke ned i tidsbegrebet og tage fat i vores detektiv lup endnu en gang.

Tid er en størrelse, som måles i sekunder, timer, dage eller år, og som kan betragtes som en *evig* følge af begivenheder el. tilstande, der tilsammen udgør fortid, nutid og fremtid. En størrelse, der ofte bliver betragtet som en *resource*, der *kræves* i større eller mindre grad ved enhver aktivitet. Tid er en udvikling over de begivenheder og ændringer, der *uophørligt* finder sted (Sproget.dk).

Således lyder den første definition af tid vi finder på Google. Lad os med vores lup se lidt nærmere på det tilsyneladende omfattende begreb, tid: Dét, der skiller sig ud i definitionen taget fra sproget.dk, er, at der står udtryk som 'evig følge', 'kræves' og 'uophørligt finder sted'. Vi kan altså ikke slippe afsted med tid. Den er med os hele livet - både før og efter livet. Tid er kontinuerlig, den kører i loop nonstop.

TID ER PENGE!

En forklaring på de udvalgte ord, evig, kræves, resource og uophørligt i definitionen fra det ovenstående, kan måske findes i diskursen om tid. Tid er netop blevet brugt i mange tilfælde som en ressource for at nå, hvad man skal på 24 timer - for jo mere man når på kort tid desto bedre.

Der findes en kritisk teori af Hartmut Rosa om accelerationssamfundet. I takt med at det moderne menneske oplever, at tiden går hurtigere, er der egentlig tale om, at det er samfundet, der accelererer. Følelsen af tidens stigende hastighed skyldes dog ikke, at minutter og sekunder går hurtigere, men at vi lever i et accelereret samfund, som kræver, at mennesket forsøger at nå mere på samme tid. Dette kalder Rosa for livstempo. Førhen har vi kunnet bruge en time på at skrive et brev og sende det afsted, mens vi i dag kan sende en mail afsted på få minutter pga. teknologien. Men tilfældet i dag er, at kommunikation fylder mere i dag, end det gjorde dengang, så når først vi har udtømt indbakken og besvaret alle mails, så vil der igen dukke nye op. Vi sigter alligevel efter at sende mange mails og gøre mange andre ærinder, fordi der opstår en konkurrence ift. ens position og sociale status i samfundet samt anerkendelse ud fra et individuelt perspektiv (f.eks. at være aktiv på de sociale medier), men også ift. den kapitalistiske økonomi, hvor arbejdstiden spiller en vigtig rolle, hvor omkostningerne skal være minimale og stå stærkt på arbejdsmarkedet (f.eks. konkurrenceevnen i uddannelsesgrader og arbejdsstillinger). Tidligere blev man som barn født ind

i samfundet som f.eks. bonde, hvor det ikke var til forhandling, hvorimod det ser anderledes ud i dag, da det baserer sig på konkurrence og præstation. Dette medfører, at vi bruger meget energi og tid på at optimere vores konkurrenceevne, og det er altså med til at forme den forståelse vi har af ordet tempo.

Der er også en kulturel faktor, som handler om, at vi gennem vores liv så vidt muligt gerne vil indhente en masse erfaringer og oplevelser, da det kan være med til at give et godt liv, men faktisk byder virkeligheden på meget mere, end det enkelte menneske kan nå at opleve i hele sit liv, og derfor kan det sammenlignes med et roterende hamsterhjul, hvor mennesket alligevel ikke når at føle sig indfriet, men kun mere utilfreds. Men vi fortsætter, for det er vigtigt at følge med på bølgen, for ellers så sakker vi bagud. Vi vil nok altid føle os pressede tidsmæssigt, fordi vi skal holde trit med konkurrencesamfundet.

Så næste gang du reflekterer over, hvordan du skal nå at læse tekster fra pensum og ses med vennerne, så er det altså ganske normalt at stræbe efter at nå det hele på kort tid. Men det er nu vigtigt at bremse tempoet og have i mente, at hver ting tager sin tid.

KILDER:

- Rosa, H. (2014). En teori om social acceleration. In M. Laurberg & D. Steiness (Eds.), Fremmedgørelse og acceleration (1., pp. 17–41). København: Hans Reitzel Forlag.
- <https://sproget.dk/lookup?SearchableText=tempo>
- <https://sproget.dk/lookup?SearchableText=tid>

TIDEN DEN GÅR, SOM DEN VIL: Hvordan vi laver accounts med tid

Af Cæcilie Hansen

Tiden løber, tiden går, tiden forsvinder. Tidens tempo er ofte uden for vores rækkevidde. Tid er også en flygtig størrelse og meget relativ i forhold til forskellige situationer. Det er måske også derfor, det er nemt at bruge tids ustoppelige tempo i accounts. Men hvordan gør vi egentlig det, og hvad bruger vi det til?

En account kan beskrives som en udtalelse om eller *forklaring* på uventet eller uacceptabel opførsel (Heritage, 1988; Scott & Lyman, 1968). På dansk er det svært at finde en tilsvarende glose, da ord som f.eks. forklaring bruges om meget andet end blot i relation til opførsel. Derfor vil jeg i denne artikel referere til fænomenet med det engelske begreb.

Accounts kan vi analysere på flere måder, både hvilke forskellige slags vi laver, og hvorfor vi laver dem.

Scott og Lyman lavede i 1968 en oversigt over, hvilke forskellige slags accounts vi laver. De inddeler accounts i *excuses* og *justifications*: Excuses bruger vi, når vi mener, vi ikke selv kan gøre for det, der skete, som kræver, at vi laver en account. Justifications er en forklaring på, at der er en god grund til, at der skete det, vi skal lave en account for. Her er det ligeledes svært at finde fyldestgørende danske glosser, idet ordet 'undskyldninger' har en bredere betydning, der også dækker et simpelt 'Undskyld jeg gjorde x' uden en dertilhørende forklaring af grunden. Selvom der findes en passende glose til *justifications* (retfærdiggørelse), vil jeg dog for lethedens skyld kun bruge de engelske begreber, som Scott og Lyman selv fremsætter.

Accounts med tids tempo som bærende element kan tage form som både excuses og justifications og kan tilmed vise, hvilke sociale regler, der eksisterer i vores samfund. I det følgende vil jeg præsentere nogle eksempler på accounts taget fra chat-samtaler i besked-app'en Messenger.

Et typisk eksempel på en account, hvor tid er det centrale element, er i brugen af udtrykket "tiden løb". Ved at omtale tid som noget med eget agens laver vi en excuse af typen *scapegoating*, hvilket er at tillægge andres handlinger ansvaret for ens egne handlinger:

Shit, tiden er løbet fra mig! Er på vej lige om lidt! Hvor mødes vi??

Idet at 'tiden' står på subjektspladsen og omtales som aktiv i verbet *løb*, ser vi, at det refererer til tidens handling, og hvordan den reflektivt påvirker personen, som ses i præpositionsforbindelsen 'fra mig'. Det er altså, fordi tiden er løbet fra personen, at denne ikke er på vej endnu.

Vi ser noget lignende, og alligevel anderledes, i det følgende eksempel:

Jeg sad og snakkede med bjarke og louise, og så løøb tiden

Her er "og så løøb tiden" udtrykt som en konsekvens af personens handlinger i kraft af partiklen *så*. Idet personen ikke tilbyder yderligere information, kan det tolkes som en excuse, hvor personen fralægger sig ansvaret for tidens handlinger. Dette kunne kategoriseres som subtypen *appeal to biological forces* ved at

se handlingen "tiden løb" som noget, man ikke kan give tiden skylden for, noget som ligger i tidens natur. Man kan også se denne account som en justification på baggrund af, at ledsætningen "og så løb tiden" er stillet op som en konsekvens af personens handling, som kan tolkes som en indrømmelse af ansvar fra personens side. Det kan ses som subtypen *appeal to loyalties*, hvis de to eksterne agenter, Bjarke og Louise, er nogen, personen har en "ubrydelig hengivenhed" til, og at det er derfor, personen er sent på den. Det er svært at fastslå uden at have adgang til en større del af samtalen, og dette eksempel viser også, at accounts ikke nødvendigvis er fastlåste i de kategorier, Scott og Lyman foreslår.

Tiden kan også være repræsenteret uden agens i accounts:

Uh, kan vi sige 18.00? Sorry, my bad. Jeg havde glemt tiden 😊

I verbalfrasen 'havde glemt', er det særligt interessant at kigge på verbet glemme, som er et transitivt verbum, dvs. det tager et objekt.

Accounten kan ses som en excuse af subtypen *appeal to defeasability*, hvis vi forstår verbet 'at glemme' som at have med mangel på viden at gøre. Hvis vi til gengæld forstår det 'at glemme' som en kropslig ineffektivitet, der er socialt vedtaget, kan denne account tolkes som subtypen *appeal to accident*. Her er det, som det tidligere eksempel viste, også svært at fastslå, hvilken type accounten er. Accounts er svære at putte i én bestemt kasse, da kategorierne kan overlappe. Der er derudover mulighed for at give et mere

konkret bud på, hvilken account der er tale om, når man har et større datamateriale at arbejde med. Dette er der andre tilgange til accounts, der tager højde for.

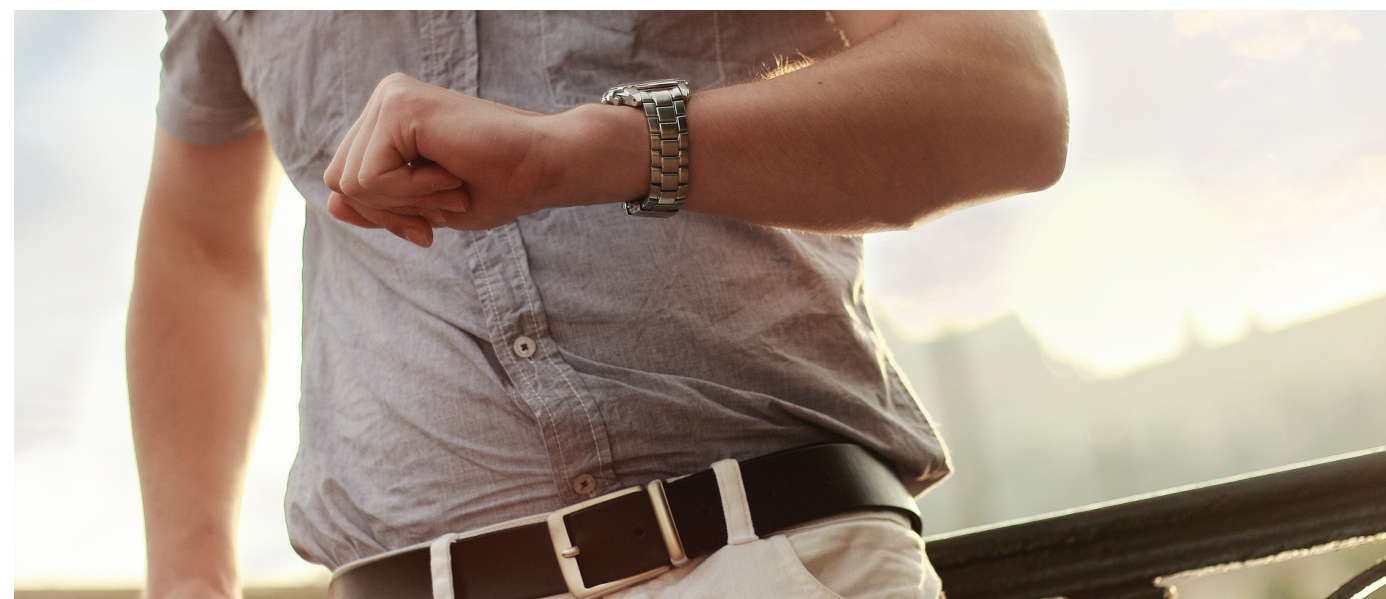
John Heritage, som går til accounts med et konversationsanalytisk udgangspunkt, ser accounts som noget, der er med til at opretholde den sociale orden, hvilket han gennemgår i en artikel fra 1988. Accounts kan derudover vise, hvilke sociale regler der eksisterer i et samfund, og at vi alle er sociale aktører, som har et moralsk og socialt ansvar for vores handlinger. På baggrund af de to første eksempler kan vi udlede, at der eksisterer en norm i det danske samfund om ikke at være sent på den. Vi har tilmed også en forståelse af tid som noget med et iboende tempo, der kan være svært at følge med.

Ud fra det tredje eksempel kan vi konkludere, at tid samtidig kan ses som et objekt.

Selvom disse to opfattelser af tid ikke ligger særligt tæt på hinanden, viser de dog sammen, at tid er et meget vigtigt koncept for os i vores samfund, da det både kan opfattes på flere måder, samt at det er en legitim faktor i vores accounts.

Vores forståelse af fænomener og koncepter skaber normer, som er med til at forme, hvordan vi laver accounts.

Accounts siger derfor meget om, hvilke normer der eksisterer i et samfund, og som John Heritage også slår fast, så er accounts funktion at opretholde den sociale orden. Tid kan derfor siges at være et vigtigt fænomen i vores samfund.

KILDER:

- Heritage, John (1988). Explanations as accounts. A conversation analytic perspective. I: C. Antaki (red.), *Analysing everyday explanation* (p. 127-144). Sage
- Scott, M. & Lyman, S. (1968). Accounts. *American Sociological Review* 33(1): 46-62.

Tekst og Tempo

Fire skrivekneb til at påvirke læsehastigheden hos din læser

Af Cæcilie Hansen og Julie Søndergaard Jensen

Tempo handler ofte om noget, vi ikke føler vi kan styre. Et af de få steder i livet hvor vi kan styre et tempo, er når vi skriver en tekst og formaterer den, så vores modtager læser den i en bestemt hastighed. De fleste af os har nemlig en fælles forståelse af, hvordan en tekst skal læses, alt efter hvordan den er sat op, og det kan vi som tekstforfattere bruge til vores fordel. På denne side præsenterer vi, hvordan forskellige tekstlige greb kan være med til at påvirke dine modtageres læsetempo.

Stort tillykke med det. Flotte resultat på din opgave håber du har det godt det må give noget ro med sådan et resultat jeg har været syg med lungebetændelse siden madses fødselsdag men er feberfri nu så der går fremad hils derhjemme kh knus farmor

TEGNSÆTNING

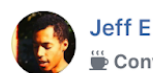
Tegnsætning er afgørende for læsehastigheden og læsetempoet. Komma og punktum er med til at danne et overblik over tekstens rytme og dermed rammen for hvordan teksten læses. Hvis man helt glemmer tegnsætning, som i eksemplerne her, kan man hurtigt miste pusten pga. Den læsevenlighed som tegnsætning ellers er med til at give teksten. Tempoet bliver sporadisk, hastigheden øges, og man er muligvis nødt til at læse teksten igennem igen.

Derfor skal man ikke holde sig tilbage med tegn i sin skrivning! Ellers er der stor risiko for, at læseren ikke får opfanget indholdet i den rigtige rytme, og det kan i sidste ende gå ud over forståelsen. Hvis man er i tvivl om sine tegnsætningsevner, kan man tage et "kommakursus" på sprognævnets hjemmeside. Punktum.

CAPS LOCK

Læsehastigheden kan øges eller sænkes alt efter om man bruger små eller store bogstaver. Hvis man vælger udelukkende at bruge caps-lock (store bogstaver) sænkes tempoet, hvormed modtageren læser teksten. Ved at man som afsender aktivt vælger store bogstaver, indikerer man at teksten bør læses langsomt. Dette kan være, fordi budskabet er ekstra vigtigt og man vil derfor gøre opmærksom på hvert enkelt ord, hvilket giver en fokuseret læsning.

Facebook-opslaget her gør på ironisk vis opmærksom på, at man med caps-lock kan få folk til at afstresse og slappe af. Samtidig er der dog også tendens til, at caps-lock kan forstås som udråb. Fælles for begge udtryk er dog, at man læser store bogstaver langsommere, end man vil små bogstaver. Måske fordi man ikke kan råbe hurtigt?

Jeff E

Conversation starter · 17 November at 22:33

THERE'S EVIDENCE TO SUGGEST THAT ALL-CAPS CAN TAKE LONGER TO READ IN ENGLISH.
SO THIS IS A DE-STRESSING POST MADE TO HELP YOU SLOW DOWN AND TAKE LIFE AT A MORE MODERATE PACE.
I BET YOU CAN FEEL THE RELAXATION TAKING EFFECT ALREADY.
THAT'S GREAT. REMEMBER TO BREATHE, ADJUST YOUR POSTURE, AND TAKE A MOMENT TO REFLECT.
HAVE A GREAT DAY.

You and 382 others

28 Comments

EMOJIS

Det giver en bestemt læserytme at læse mens man klapper ord, hvilket man kan vise ved "klap"-emojien mellem hvert ord

Som afsender sender man et signal om, at læseren skal klappe ordene og derfor lægge tryk på hvert ord i ytringen. Dette får hvert enkelt ord til at fremstå som vigtigt for ytringen, idet man normalt kun ville lægge trykket på det centrale ord i ytringen. Dette skrivekneb finder man oftest i opslag, hvor man ønsker at fortælle et klart budskab og eller give motivation til noget, der skal ske. Klappene fungerer i disse eksempler som et slags heppekor i teksten, samtidig med de giver et prosodisk unaturligt stop mellem ordene, som øger fokus på hvert enkelt ord i ytringen.

maiacdlp WE CAN DO THIS

3d 13.171 Synes godt om Svar

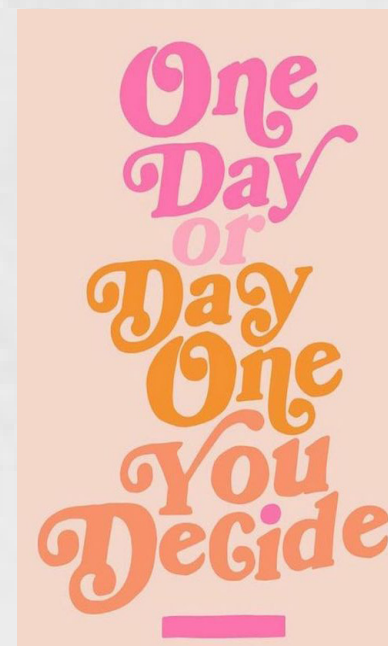
world_record_egg @maiacdlp YES WE CAN

3d 6.885 Synes godt om Svar

What are your hopes for 2019?

to be motivated, outspoken about my opinions/thoughts

KEEP DOING YOU

FARVER

Lige så meget som bogstaver og tegn kan påvirke læsehastigheden, så kan farver også have en betydelig effekt. Når man bruger forskellige skriftfarver i sin tekst, kan man påvirke prosodien, og i forlængelse tempoet. Farveskift kan lave en inddeling af ordene og sætningerne, da øjet automatisk ser forskellige farver i teksten som separate enheder, som eksemplet nedenfor illustrerer. Derfor kan farveskift tilnærmelsesvis erstatte et komma eller et punktum, og påvirke rytmen for læsningen. Hvis man derimod vælger at bruge farverne udelukkende æstetisk, kan man til gengæld gøre læsetempoet noget mindre flydende for læseren, som det ene eksempel viser.

FROM A YEAR AGO
TODAY, YOU HAVE
COME A LONG WAY.
EVERY STEP YOU
HAVE TAKEN MATTERS
MORE THAN YOU KNOW

Du kan som tekstforfatter gøre meget for, at dine modtagere læser teksten i en bestemt hastighed, og på den måde styre din tekst til et bestemt tempo. Disse greb kan altså bruges til at kontrollere tempoet i en teksten, samtidig med du kan få teksten til at passe ind i en fælles forståelse af, hvordan vi skriver bestemte tekster. Alt efter om din intention er en kort og hurtig tekst, en langsom tekst med emfase, eller en æstetisk tekst hvor hastighed ikke betyder noget, er alle disse muligheder inden for rækkevidde, så længe du ved hvordan du bruger dem.

Eksempler fundet på: Facebook, Instagram, Pinterest og egne tekstbeskeder

OPSKRIFTEN PÅ MERE TID

Hvordan får vi mere tid til alle vores drømme og planer, samtidig med, at vi får hverdagen til at fungere? Læs et bud på svaret nedenfor hvor sprogpsykologi og fysik mødes om jagten på mere tid.

Af Helena Gabriel i samarbejde Lars Reiter Nielsen.

I anledningen af temaet i denne udgave af SPINDET, har jeg (Helena) virkelig grublet over begrebet tid. Jeg har filosoferet og dagdrømt. Jeg har været helt lavpraktisk og tænkt på hvor mange minutter om dagen, jeg mister, når jeg venter på, at IT-systemerne på min arbejdscomputer reagerer. Hver gang kom jeg frem til den samme konklusion: Jeg vil have mere tid. Jeg vil have mere tid til at tænke, opleve og nå alle de drømme og planer, jeg har.

Og jeg er ikke den eneste. Studerende stresser over, hvordan de skal nå to store eksamensopgaver samtidig med et deltidsarbejde, fritidsaktiviteter, events og noget så grundlæggende som at undgå at forsømme familie, venner og kæresten.

Og når dette ræs er slut, og man har landet sit første job, er der alle de deadlines, der skal nås. Man arbejder mange timer om dagen og så er der alt det andet ved siden af, som der nu bør være *tid* til, for det var der ikke mens man studerede. Der er stadig fritidsaktiviteterne, familien og vennerne, men oven i det kommer rejserne, sideprojekterne, karrieredrømmene, man går og tænker på dag og nat, og alt det man ikke nåede i weekenden, fordi den blev brugt på pligter, man var bagud med.

Jeg kom hurtigt frem til, at ræset konstant fortsætter. Der vil altid mangle tid, hvis man er en ildsjæl med store drømme. Faktisk også hvis ikke man er. Så flyver tiden mens man stadig ikke får lavet noget, der er værd at nævne, og så bliver man ældre, mens alle omkring en får børn og familie, og så fortsætter livet, mens man står og tænker: *Hvor bliver tiden af? Hvornår er vi blevet så voksne?*

Siden jeg betragter mig selv som en handlekraftig optimist, valgte jeg at tage sagen i egne hænder. Jeg ville have mere tid, så jeg kunne udleve alle mine drømme, også dem, jeg opdagede hen ad vejen.

Hvordan gør man så det? Hvordan får man mere tid?

Som cand.mag. i sprogpsykologi gav det bedst mening at finde en sproglig definition af tiden, så jeg vidste, hvad jeg egentlig ledte efter. Vi fra sprogpsykologistudiet er nemlig skarpe til det med sprog.

En hurtig Google-søgning leder frem til Den Store

Danskes definition, som lyder således:

”Tid er et fundamentalt begreb i vor erkendelse.

Som sådant kan det ikke defineres eksplicit, et vilkår, som det deler med andre fundamentale begreber såsom længde og bevægelse. Trods manglen på en definition formår vi i de fleste erkendesituationer at anvende begrebet tid på en entydig, korrekt måde.” (Den Store Danske)

Definitionen sendte mig direkte tilbage til studietiden på sprogpsykologi: Ingen kan helt definere, hvad vi taler om, men alle ved det alligevel godt lidt. Det var jo meget godt, men jeg havde brug for noget mere konkret, jeg kunne søge ud fra. Så jeg tænkte: Hvad sker der, hvis man spørger en fysiker til råds? Kan vedkommende sige noget mere håndgribeligt om tiden, som kan bruges helt lavpraktisk?

Heldigvis kendte jeg en dygtig fysiker, som også kunne rumme abstrakte, kreative tanker, og helt sikkert ville synes, at jagten efter tiden ville være et sjovt projekt.

Jeg kontaktede Lars Reiter Nielsen, cand.scient. i fysik, som også er en ildsjæl, og spurgte om vi skulle prøve at finde tiden (eller rettere mere af den). Den var han med på.

Vi var enige om, at definitionen fra ordbogen, som han allerede havde fundet, inden vi sås, var meget abstrakt. Så jeg spurgte Lars hvad fysikken kunne fortælle os, så vi kunne finde et mere fokuseret udgangspunkt, vi kunne filosofere ud fra, og måske finde mere tid.

Lars fortalte en masse kloge ting om Einstein, Newton og hans egne kreative teorier. Jeg lærte, at vi opfatter tiden som lineært fremskridende og absolut for os

alle sammen, hvorimod relativitetsteorien fortæller, at tiden er relativ, som han forklarede det.

Jeg lærte også, at tiden ikke er ens overalt, som Newton mente. Alligevel havde han nu ret, for her på jorden er tidsvariationerne imellem os mennesker så uendelige små, at tiden for os på kloden praktisk talt er den samme. Som Lars forklarede det, er vi enige om, hvad *i går* og *fem år siden* er, hvilket egentlig også lød som noget, jeg genkendte fra studiet. Det var betryggende at vide, at vi ikke var helt uenige, selvom vi kommer fra meget forskellige akademiske områder.

Dog spurgte jeg hele tiden Lars, hvordan vi kunne koble vores store viden om relativitetsteorien og alle de andre kloge ting, som han forklarede mig, op på vores jagt efter tiden. Så inddrog han pludselig tyngdefeltet i vores diskussion, og så skete der for alvor noget. Han forklarede mig, at tiden går langsommere i et stærkt tyngdefelt, så når man bevæger sig ud af et tyngdefelt, vil feltet være svagere og tiden gå hurtigere. ”...Så jo længere ud af et tyngdefelt man bevæger sig, jo mindre tid har man. Derfor kan det bedst betale sig at blive nede på jorden, hvis man gerne vil vinde tid” sagde han.

Det var nøglen.

Vi skulle blive på jorden. Vi skulle bare lade være med at rejse ud i rummet. Det var heldigvis meget konkret. Så langt så godt.

Men de fleste af os er grådige og vil gerne nå endnu mere end det vi kan, uden at rejse ud i rummet. Og selvfølgelig uden at udforske mulighederne for at pille ved naturlovene, for det skal være nu og her, hvis ikke vi vil miste mere tid.

Så hvis faktum er, at vi allerede, ifølge fysikken, er i så heldig en situation som vi kan være, når vi er på kloden, må vi tænke kreativt.

Hvor kan man pille ved tiden, ud over i den fysiske verden?

Det eneste svar, jeg kunne komme på, var: I *bevidstheden*, der opfatter tiden.

Men hvordan ændrer man så sin opfattelse? Lars havde en interessant vinkel til dette spørgsmål: Når man er barn, opfatter man tiden som langsomt passerende, hvorimod man som voksen oplever, at den lynhurtigt er bag os. Hans forklaring var, at tiden, der er gået, fylder en større procentdel af ens liv, når man er barn. For eksempel kan tre år være et halvt liv for et lille seksårigt menneske, hvorimod det kun

KILDER:

- David Favrholt: tid i Den Store Danske, Gyldendal. Hentet 1. marts 2019 fra <http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=172018>

er en tiendedel af en 30-årig persons liv. Jeg syntes, det var en genial todelt teori, der indeholdt to vigtige afgørende faktorer: Den faktiske tid, der er gået (antal år) og *opfattelsen*, som kan være lidt nemmere at røre ved. Sprogpsykologi forbinder vores opfattelse af verden omkring os med den måde, vi beskriver (og skaber) den på gennem vores sprogbrug.

Så hvordan kobler man sproget på, så man *udvider* sin opfattelse, så tiden bliver *større* og mere kompleks, mere *elastisk* og fleksibel?

Måske handler det om at finde alternativer til talemåder som *tiden flyver* og at noget *tager al ens tid*.

Eller måske handler det om at læse og tale mere om tid: Jo mere vi ved, altså stopper ind i vores bevidsthed, jo mere kan vi producere.

Eller skulle man begive sig ud i sproglige eksperimenter hvor man helt undgår ordet *tid*? Eller finder på en helt ny definition? Eller kalder det noget helt andet, som narrer vores hjerner til at tro, at vi har mere af den, så vi får produceret mere? Tænk hvis *tiden* hed noget, der indikerede, at den voksede konstant?

Eller hvad nu, hvis man ikke talte om at klemme flere aktiviteter ind i vores tidsplan, men i stedet talte om at fodre vores drømme og planer med mere tid?

Tænk hvis man ikke sagde *Jeg skal nå at hente børn og lave mad og så køre dem til svømning*, men i stedet sagde *Mens jeg fodrer mine drømme og projekter i min bevidsthed, vil jeg gøre alle de ting, der også skal gøres for at hverdagen hænger sammen*.

Kan man ikke have gøremål i den fysiske verden samtidig med, at man udvider den indre verden?

Tænk, hvis man talte om at *give* tid, i stedet for at *bruge* den. Ville det ikke indikere, at vi allerede havde et hav af den, som vi kunne give frit af?

Ville vi kunne nå dobbelt så meget, hvis vi gav tid til vores indre univers *samtidig* med verden udenfor? Jeg tror, det er en tanke, der er værd at udforske. Måske man skulle teste den af på nogle friske hoveder, der turde lege med den. Jeg ville ønske, at Lars og jeg havde nået at lave sådan en undersøgelse, inden jeg skrev alt dette ned. Desværre havde vi en deadline, så vi nåede det ikke.

Jeg nåede ikke engang at foreslå det.

Det var der ikke tid til.

Sprogpsykologi- studerendes yndlingsord:

Ord, som Spindets skribenter har angivet en vis kærlighed for

Intro af Morten Rohde

Som sprogpsykologistuderende har vi ordene under huden, og man kan ofte næsten mærke et ord fysisk og psykisk. Det kan være konteksten, det optræder i, som giver et ord en helt bestemt konnotation, eller det kan være udtalen på en dia- eller idiolekt, der simpelthen giver ordet liv. Vi præsenterer her en kort overvejelse af, hvad der kan gøre, at et ord bider sig fast mere end andre. Dernæst præsenterer vi, hvilke ord Spindets skribenter ser som deres yndlingsord. Hvorfor finder vi nogle ord attraktive?

Inden vi præsenterer, hvilke ord, vi mener, du bør bruge noget oftere, gennemgår vi her mulige forklaringer på, hvorfor man finder bestemte ord ekstra interessante. Forholdet mellem ordets pragmatiske anvendelse, etymologi og forholdet mellem den fonetiske side og betydningssiden kan være årsager til, at vi finder nogle ord bedre eller værre end andre.

Et lydord eller et *Onomatopoeikon* er et ord, der er dannet af lyden af fænomenet, det beskriver, såsom *bøvs*, *splat*, og at *gnaske*. Ligeledes er ordet *ræb* et lydord, og på trods af at hverken *bøvs* eller *ræb* er specielt charmerende fænomener, er der en poetisk skønhed over ordenes fonetiske lighed med de lyde, de beskriver. Ingen af Spindets skribenter har valgt disse ord som deres favoritter, men sidder du derude med et spidsfindigt yndlingsord, som du ikke kan

finde ud af, hvorfor du så godt kan lide, er dette altså én mulig forklaring. Du kan jo tjekke dit yndlingsord på sproget.dk og se, hvad der står om etymologien.

Nogle ord synes også at være tæt forbundet med fænomener eller situationer, de beskriver, uden at de har en lighed med fænomenets eller situationens lydige udtryk. Disse ord har man måske bare hørt så konsekvent, hver gang en situation optræder, at der simpelthen synes at være et en-til-en-forhold mellem oplevelsen af en situation og et bestemt ords eller en bestemt vendinges optræden. Dette skyldes naturligvis, at vi lærer kodningen af ord og vendinger ved at se dem optræde i bestemte kontekster. Derfor vil de fleste læsere blot ved at læse "av!", "godmorgen" eller "ti minutter-et kvarter" kunne se situationer foran sig, hvor nogen henholdsvis har slået sig, en person møder en anden om morgenen, og nogen netop har afgivet sin bestilling hos pizzamanden. I høj grad synes det, at sprog virker ved at aktivere vores hukommelse vedrørende tidligere oplevede aktiviteter, og at sprog derfor er en form for kommandoer til vores hjerne om at fremkalde mening ud fra det lærte. Derfor kan man for eksempel også se aktivitet i det motoriske cortex, blot når folk hører aktivitetsverber såsom at sparke (Kemmerer 2006). En anden mulig forklaring på nogle ords tilsyneladende æstetiske fremtræden kan derfor være, at de henfører til behagelige fænomener eller hos den enkelte aktiverer en bestemt erindring,

SPINDETS YNDLINGSORD

ALEXANDERS YNDLINGSORD: *bevares*.

Oftest alene og som reaktion på en ytring: "Bevares!"

Et ord, der kan besvare stort set alt. Ordet er et statement og kan benyttes som reaktion på andres handlinger eller udsagn, uanset om de er rettet mod en selv eller ej. Man overhører f.eks. en anden sige "hold kæft, hvor er jeg tørstig" – hertil kan man sige højtlydt (evt. velvidende, at den ytrede ikke kan høre en) eller tænke for sig selv "bevares" som modsvar. Ordet kan dermed bruges i forbindelse med en munter dialog med sig selv eller som et direkte kækt/flabet/frisk-fyr-agtigt modsvar på en andens ytring, der er adresseret til en selv. Et synonym til *bevares* kunne måske være af den medgivende karakter *herregud*, *uha da* eller noget alla det engelske *oh well*. Betydningen kan også være af den mere flabede karakter, tilsvarende *nå da*, *jamen dog* eller *så deeeet* eller den irriterede karakter som *slap dog af* eller *ro på, kammerat*. Ordet *bevares* kan dermed godt have en lidt arrogant eller højtrøvet karakter, da det godt kan komme til udtryk som en lidt nedladende/spydig vurdering (dog ofte med en snert af humor/ironi) af andres ytringer/handlinger. Ordet er sandsynligvis et slags forkortet slangudtryk af *vorherre bevare os*, *Gud fader bevare os* eller *Gud fri mig vel*, der oprindeligt er et udtryk for forargelse, utilfredshed eller modvillighed (jf. ordnet.dk).

LÆRKES YNDLINGSORD:

nå. Som i *nå*, *det var det*, *du mente*

Ordet har mange forskellige betydninger, alt efter hvordan man betoner det. Det er næsten muligt at have en hel samtale kun med *nå*, da det kan fungere deklarativt og interrogativ afhængigt af, om man siger det i nedad- eller opadgående toneleje. *Nå* fungerer også godt til at udtrykke følelser som overraskelse, skuffelse, forventning, lettelse mm. Det er et lille ord med mange humørsvingninger, og humøret afhænger af konteksten, akkurat ligesom *ej*, som er nævnt ovenfor. *Nå* kan også gentages (*Nå, nå*), og her vil det ofte blive tolket som et udtryk for irritation. Københavns Sprogcenter har desuden lavet en guide over det danske *nå*, hvis man er interesseret i videre læsning.

JEANETTES YNDLINGSORD:

bjørnetjeneste. Som i *de gjorde hende en bjørnetjeneste*

Bjørnetjeneste er et af mine yndlingsord, bl.a. fordi det er et pendulord, som kan fortælle os en del om, hvordan sproget er foranderligt. Det er et ret godt og klart eksempel på, hvordan ord kan få ny og helt modsat betydning på forholdsvis kort tid, og hvordan forskellige forståelser af ordets betydning kan give udfordringer i samtalen. Ordet betød oprindeligt en handling som er velment, men som gør mere skade end gavn. Senere hen har ordets betydning ændret sig til for nogle at betyde en stor tjeneste.

TRINES YNDLINGSORD: *lige*.

Som i ræk mig lige saltet

Ordet *lige* er meget interessant, når det optræder som en såkaldt diskurspartikel. Det er meget kulturspecifikt for Danmark (det ses ikke i de andre skandinaviske lande) og kan sjældent oversættes direkte til andre sprog: sammenlign f.eks. følgende: “close the window, please” - “luk lige vinduet”. Selvom lige meget ofte kan bruges, hvor man på engelsk vil bruge *please*, markerer ordene ikke samme grad af høflighed og har altså ikke helt den samme betydning.

Semantisk er *lige* et meget rigt ord, der kan bruges utroligt alsidigt. Men her skal den formildende funktion nævnes, for den er ret interessant: “smører du lige madpakker?” - brugen af *lige* kan indikere, at den tjeneste, man beder en anden om, er hurtig og nem at udføre, hvilket kan gøre den lidt sværere at sige nej til. Det kan også bruges formildende om en handling, man selv skal udføre, som potentielt kan genere ens samtalepartner: “jeg skal bare lige ind i den der butik, inden vi går”. Det får handlingen til at fremstå som noget, der er hurtigt overstået. Smart!

CÆCILIES YNDLINGSORD: *ej*.

Som i “ej, sagde du virkelig det?”

Det er et ord, der kan tage al kredibilitet ud af det, man selv har sagt forinden (“Ej, jeg tror bare, det er...”), men også både afvæbne og nedtone det andre siger (“Ej, hold nu op.”). Det kan signalere til andre, at man er berørt af noget pinligt (“EJ!” i sammenhæng med en gestikulation af hånd foran ansigtet). Det kan også bruges til at vise både begejstring (Ej, hvor fint!) og forargelse (Ej, det gjorde han/hun bare ikke!). *Ej* er et ekstremt kontekstsensitivt ord, hvilket gør det utroligt genanvendeligt - hvis *ej* var et produkt, ville det være miljøvenligt.

ALEANDERS ANDET YNDLINGSORD:

sæt.

Som i jeg er virkelig sæt

Et ord, der beskriver følelsen af at have fået tilpas meget at drikke. Ligesom du kan spise dig mæt, kan du drikke dig sæt. Ordet er næsten uddødt, og vi synes, her på Spindets redaktion, at det trænger til en renæssance! Så næste gang du bliver spurgt, “skal vi snuppe en øl mere?”, og du synes, du har fået nok, kan du med rette sige “ellers tak, jeg er sæt”.

MORTENS YNDLINGSORD: *jo*.

Som i det er jo fredag i dag

“Det er jo ikke lige sådan, det bør være!”. Ordet angiver, at man anser sin ytring som værende sand, og at man ikke ønsker at blive modsagt. Det er et ord, der kan være en tand sværere at angive betydning for, da betydningen udspringer af, at ordet bruges bestemte steder i en interaktion, og det kommenterer på, hvorvidt man er åben for, at ens talepartner siger en imod. *Jo* er i samme ordklasse som blandt andet *da* og *vel*, men hvor *da* og *vel* i højere grad indbyder til at eventuelle modsynspunkter præsenteres, har *jo* en semantisk kodning, der indikerer, at man har et standpunkt eller synspunkt, som man ikke har tænkt sig at ændre på. Overvej for eksempel følgende:

–”det er jo det, statistikkerne viser, at vi ikke har”

(dette er åbenlyst, og jeg forventer du er enig. Er du uenig, må du forstå, at jeg ikke vil rykke mig på dette standpunkt)

–”det er da det, statistikkerne viser, at vi ikke har”

(dette er for mig åbenlyst, men jeg giver plads til, at du eventuelt modsiger mig)

–”Det er vel det, statistikkerne viser, at vi ikke har”

(på baggrund af min viden er dette korrekt, men jeg er åben for modsvarende argumenter)

Det første eksempel er taget fra udgaven af *Debatten #metoo - hvad har ændret sig?*, hvor ordet *jo* optræder hele 51 gange på blot 20 minutter.

som man på daværende tidspunkt fandt underholdende eller kærkommen.

På den anden side kan ord, der optræder i uventede situationer eller med uventet betydning, også synes interessante. Som vi skal se senere, har nogle ord ændret så meget betydning, at de næsten er blevet ubrugelige. Dette kan i sig selv være så interessant, at man finder disse ord underholdende. Ligeledes har andre ord blot mistet deres slagkraft, og de synes derfor at indeholde en dobbelthed i betydningen. *Røver* har i sin denotative betydning et negativt islæt rent moralsk, men i og med at alle kan fortælle *røverhistorier* og har leget *røvere* og *soldater* som børn, har ordet en indbygget ironi, som nogle måske vil finde morsom. Jeg ville i hvert fald nok trække lidt på smilebåndet, hvis jeg blev kaldt *en værre røver*. Jeg ville næppe bryde mig om at blive kaldt en tyv, men at sige *at jeg stjæler*, er knap så slemt, så længe det er i sætninger som *at stjæle nogens hjerte* eller *at stjæle bolden* i fodbold. Forholdet mellem konnotationer og denotationer sammen med metaforisk brug og tvetydighed kan altså også i høj grad forklare, hvorfor nogle ord lyder og modtages bedre end andre.

Nogle gange finder man måske et ord lækkert eller frastødende blot på grund af sin form. Dette er nok i høj grad en subjektiv vurdering. Personligt synes jeg, at ordene *træls* [ˈtɾæls] og *ækel* [ˈæːgəl] har en fonetik, der næsten perfekt ledsager semantikken i ordenene. *tɾ*-lyden i *træls* skabt af det plosive *t* og gutturale *r* virker en kende aggressivt, og sammen med *ls*-lyden giver alle disse konsonanter tilsammen et, ja, trælst udtryk. Ordnet beskriver, at etymologien bag *træls* kan være en afledning af genetivformen for

træl, altså en slave. Når du siger *træls*, siger du altså, at noget er en træls arbejde. Det kan altså også være etymologien, der former kodningen af ordet og gør, at *træls* er så godt et ord til at beskrive noget, der bare er jævnt irriterende. På trods af at både *træls* og *ækel* ortografisk set deler et *æ*, er vokallyden lidt forskellig i udtalen. Det artikulatorisk set halvlave *ɛ* og det lave *a* synes dog begge at give et lettere kvalmende udtryk, når de udtales for sig selv. Her er det måske derfor de enkelte fonemer, vi finder forstyrrende eller støjende, og som, når de sættes sammen, altså danner et uindbydende udtryk. Ligeledes vil det så være med lækkert klingende ord, som, jeg personligt mener, ord som *nobel*, *ballade* og *moderlig* kan betegnes som. I disse ord har vi både høje vokaler såvel som bløde og nasale konsonanter.

Læste du det sidste ord herover som moderlig (ˈmoːðali?), har du nok ikke fundet ordet særligt tiltrækkende. I dette kan jeg kun være enig, og den intenderede mening var ikke denne læsning, men altså ˈmoːðali i betydningen kendetegnet som en mor. Om det er det tilføjede stød i *lig*, eller det er den rene og skære konnotative betydning, der gør udfaldet for ordets æstetik, kan være svært at svare på. Konnotationen og dermed det kognitive aspekt af, hvilke erindringer der aktiveres hos dig som læser, er nok det, der giver det største udfald i ordets modtagelse og æstetiske evaluering. Det kan dog sagtens være en blanding af flere aspekter. Uanset hvad viser eksemplet, at grænsen mellem, hvilke ord vi finder lækre, og hvilke vi ikke gør, er hårfin. Derfor vil du muligvis ikke være enig med de følgende bud på yndlingsord, men dette forhold kan altså være på grund af ovenstående årsager.

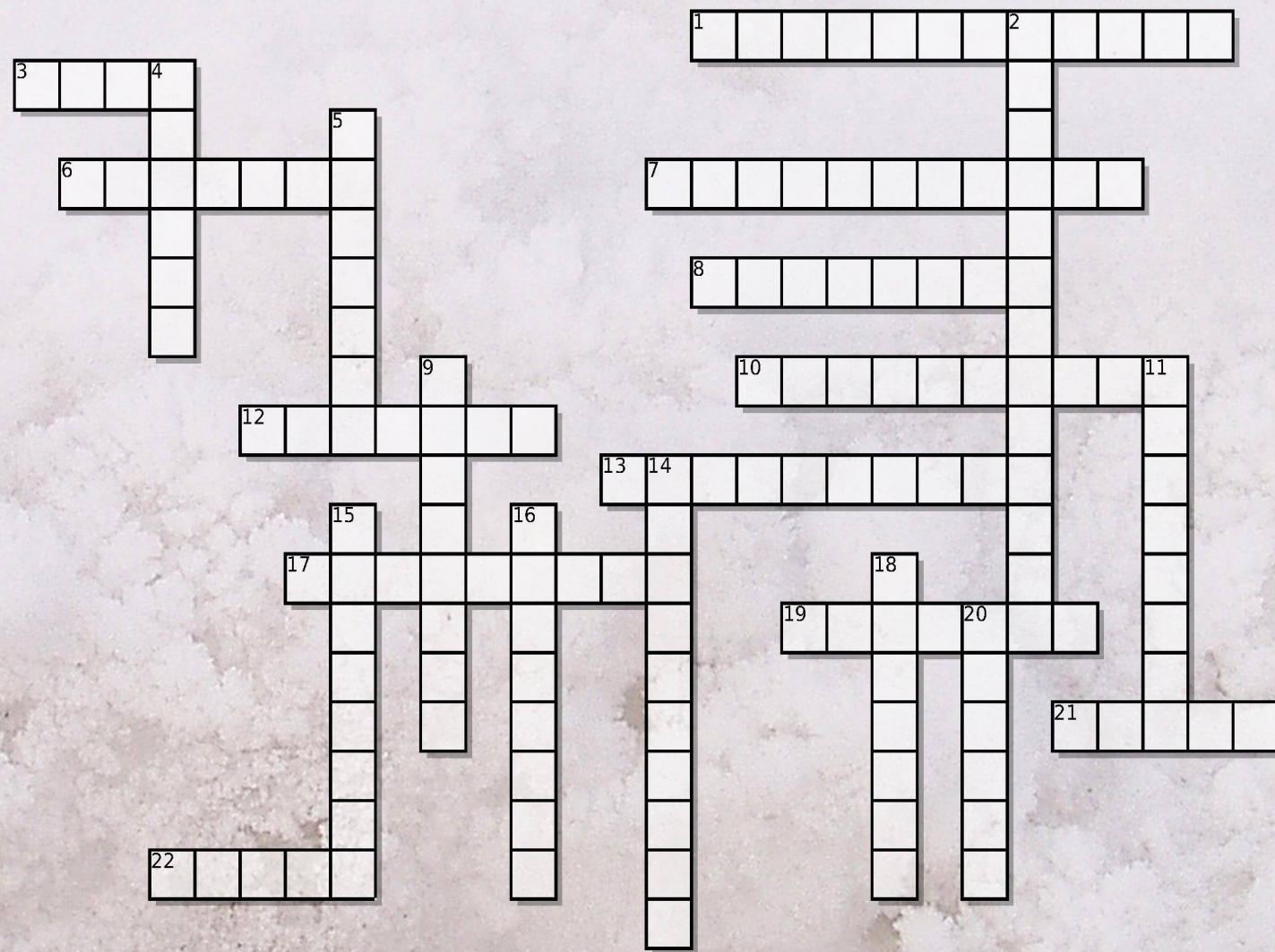

KILDER:

- Kemmerer, David. (2006). Action verbs, argument structure constructions, and the mirror neuron system. 10.1017/CBO9780511541599.011.

- Ordnet. Det danske sprog- og litteraturselskab. www.ordnet.dk

SPROGKRYDS

ACROSS

- 1 Langtrukken og omstændelig
- 3 Præfiks for "efter"
- 6 Konversation
- 7 Institution der driver uddannelse og forskning
- 8 Trope for en overdrivelse
- 10 Sprogvidenskab
- 12 Efternavnet på faderen af Sprogpsykologi på KU
- 13 Lærer
- 17 Begreb i konversationsanalyse for at rette andres eller egne ytringer
- 19 Rask tempo
- 21 Hjælper
- 22 Ansigtsgestik

DOWN

- 2 Evnen til at forstå andres adfærd ud fra deres formodede mentale tilstande
- 4 Latinsk for tid
- 5 Billedsprog
- 9 Fortælling
- 11 Akademisk grad
- 14 Sekvens i konversationsanalyse, som består af en første parodel og en anden parodel
- 15 Tilbage melding
- 16 Lingvist og sprogforsker, der står bag teorien om signifiant og signifié
- 18 Indramning
- 20 Ibid

KAN BILLEDER AFSLØRE FÆLLES FORSTÅELSE?

Af Felicia Maria Skram og Jeanette Nørtoft Olsen

Et ordsprog lyder, at et billede siger mere end tusind ord, men hvilke ord fortæller det os? Kommunikerer et billede de samme ord til forskellige mennesker, og kan vi opnå fælles forståelse ved hjælp af et billede alene? Vi gik en tur på KUA for at undersøge dette og har spurgt nogle studerende, hvad de tænker om billedet ovenfor. Vi har udvalgt et billede, som vi mener har relation til magasinets tema *Tempo*, hvilket deltagerne dog ikke blev introduceret for. Deltagerne blev bedt om først frit at fortælle, hvad de associerede billedet med, og dernæst, hvilke ord, der faldt dem ind.

Vi er omgivet af billeder i vores hverdagsliv. Det gælder både i bylivet, i vores hjem og på de sociale medier. På den måde kan man sige, at billeder er en naturlig del af vores måde at forholde os til os selv og verden på (Forlaget Columbus). Billeder bruges bl.a. som værktøj i kampagner og anden form for kommunikation, hvor man søger at nå ud med et budskab til en bestemt målgruppe. På trods af, at der er et udbredt fokus på billedet som værktøj, findes der relativt få undersøgelser, der belyser de psykologiske processer bag forståelsen af et billede (Schroeder 2002: 44).

Vi har undersøgt, hvilken forståelse nogle studerende på KUA skaber af et bestemt billede. Der er en del variation i de studerendes umiddelbare svar, dog med et gennemgående tema til stede i forskellig form. I flere af deltagerne svar nævnes ordene *travlhed*, *stress* og *skynde sig*. Hvis vi antager at travl(hed) og stress i en vis grad kan fungere som synonymmer, er det kun én ud af de syv adspurgte, som ikke nævner

dette, da de bliver bedt om at sætte et par ord på, hvad de tænker om billedet. De associerer altså i høj grad den samme type ord med det viste billede, hvilket er et spændende fænomen, der er værd at undersøge nærmere.

SENSE MAKING AF BILLEDER

Den engelske forsker, Jonathan E. Schroeder, belyser i værket *Visual Consumption* (2002), hvordan mennesker psykologisk skaber mening ud fra billeder. Schroeder mener, at *sense-making* sker på en række forskellige måder og påpeger i forlængelse heraf, at fortolkningsarbejdet ikke indebærer en fastsat betydning over tid, da: "[...] photographs, like any other text, are polysemic, any interpretation the viewer makes will not 'exhaust' the significance that might be to the photograph" (Ball & Smith i Schroeder 2002, 47).

Ifølge Schroeder, er der fire aspekter, som ligger til grund for et billedes symbolske mening. Det første aspekt er *lighed*, som indebærer, at den visuelle repræsentation ligner de objekter, det skal afbilde, hvorfor der f.eks. ofte i reklamer anvendes bestemte stereotyper for at ramme en bestemt målgruppe. Derudover har aspekterne *følgeslutninger* og *visuelle konventioner* betydning for den symbolske mening. De visuelle konventioner kan f.eks. være, at bestemte farver associeres med hellighed. Det sidste aspekt, som Schroeder nævner, er det, han betegner som *betydning*. Betydning er den proces, hvor en ting signalerer en anden, f.eks. at et smil signalerer glæde eller en klassisk søjle, der signalerer stabilitet (Schroeder 2002: 47).

BILLEDER GIVER INDBLIK I SAMFUNDSTENDENSER

Vi kan på baggrund af Schroeders teori antage, at billeder, som repræsentationer af virkeligheden, kan medvirke til forskellige menings-, og betydningsdannelser, alt efter hvilken kontekst de placeres i. På det viste fotografi, er der afbildet en figur, der har lighed med en stereotypisk mandekrop. Denne mands kropssposition er ydermere i en stilling med benene løftet fra jorden i bred afstand fra hinanden, hvilket er genkendeligt som en krop i bevægelse, der har lighed med løb. I hånden har manden et firkantet objekt, der

EMILIE, 25 - KUNSTHISTORIE

"Jeg tænker en, der har travlt Vi lufthavnen, tror jeg."

Ord: *Lufthavn, energi, fremtid, klinisk*

JULIA, 22 - JURA

"Der er en, der har travlt. Det lignede først, at han bare flyder i luften. Det ligner, at der er noget dagslys på, og at han hopper mere end han løber, nærmest. Han laver sådan nogle lange spring."

Ord: *Lys, travlt, flyder*

JACOB, 24 - KINASTUDIER

"Det ser lidt mærkelig ud. Ved første øjekast ligner det bare en, der har travlt, som løber. Og så ser han sgu sådan rimelig veltrænet ud. Altså han ligner ikke bare sådan en halvfed en ude fra KUA. Så er det lidt sjovt, at det er spejlvendt"

Ord: *Travl, travl hverdag*

på afstand ikke er entydigt aflæseligt, men som har lighed med en kuffert eller en anden form for taske. Baggrunden udgøres af en hvid arkitektonisk bygget væg med specielle geometriske figurer, som genspejles i et helt blankt gulv.

Disse ligheder i billedet kan være medvirkende til, at beskueren gør sig nogle bestemte tolkninger. Stress og travlhed er ord med stor betydning i vores samfunds-, og tidsmæssige kontekst, hvilket kan være en af årsagerne til, at størstedelen af de medvirkende associerer billedet til denne samfundstendens. Heraf kan det tænkes, at deltagerne genkender nogle bestemte motiver på billedet, som de forbinder med virkeligheden og eget liv, f.eks. stressede situationer i hverdagslivet. Et sådant motiv kan eksempelvis forestilles at være den løbende mand.

Det kan postuleres, at forståelsen opstår, fordi dette motiv har lighed med situationer i hverdagen, altså at man løber, når man har travlt eller er stresset. Det kan samtidig overvejes, hvorvidt motivet af et løbende individ er blevet en form for visuel konvention eller har fået tilskrevet betydningen *stress* og *travlhed* netop i kraft af samfundssituationen. Interessant er det også, når en enkelt af deltagerne forbinder billedet med ordene *lufthavn*, *energi*, *fremtid* og *klinisk*. Disse

KILDER:

- J. E. Schroeder (2002): *Visual Consumption*. Routledge, London and New York.

- Forlaget Columbus. (s.d.). At læse et billede. Udgivet af: Forlaget Columbus.

<https://forlagetcolumbus.dk/boeger/kulturfagfag-paa-tvaers/kultur-og-samfundsfagsbogen/kultur-og-samfundsfagsbogen-2-udgave/metode/at-laese-et-billede/>

SANNA, 25 - JURA

"Det ligner umiddelbart en, der er på vej til arbejde og skal skynde sig."

Ord: *Forsinkelse, stress*

NINA, 23 - DANSK

"En mand, der løber på et glasgulv med en taske i hånden."

Ord: *Stress, løb, skynde sig*

INGEMARIE, 29 - DANSK OG OLDTIDSKUNDSKAB

"Det ser lidt stresset ud."

Ord: *Stress, indelukthed, kedsomhed*

CHRISTOFFER, 23 - JURA

"Jeg tænker en mand, der har svært ved at nå et eller andet, umiddelbart. Ja, at han skal skynde sig. Det er jo lidt det samme."

Ord: *Travlhed, stress, fart*

ord afviger fra de øvrige svar i undersøgelsen, idet de ikke relaterer sig til den dominerende forståelse af det samfundsmæssige tempo. Vi oplever alle verden forskelligt, men det kan tænkes, at den ene deltager oplever og associerer motiverne på billedet med nogle andre følelser og oplevelser end de øvrige deltagere. Vi har på baggrund af det indsamlede data til denne artikel ikke adgang til årsagen til Emilies tolkning, men hun afkoder tilsyneladende billedets motiver og repræsentative værdier på et andet grundlag end de seks andre adspurgte, hvad enten det skyldes et fokus på andre elementer i billedet eller måske en anden kontekstuel forståelsesramme.

Denne artikel er ikke en fyldestgørende undersøgelse af fænomenet forståelsesdannelse på baggrund af billeder, men man kan muligvis antyde en tendens. Seks ud af syv deltagere nævnte alle enten ordet *stress* eller *travlhed*, hvilket kan indikere, at et billede muligvis ikke siger mere end tusind ord, men til gengæld nogle bestemte ord, som i en vis grad er fælles for vidt forskellige individer. Det er et område, der naturligvis kræver en mere dybdegående undersøgelse, men denne lille undersøgelse tyder på, at det i en vis udstrækning er muligt at skabe en form for fælles forståelse gennem billeder i sig selv.

Studie af Anne Mahler Schmidt, heri formidlet af Julie Søndergaard

”Hvis vi aftaler at mødes kl. 11 på fredag, og jeg rykker mødet en time frem, hvornår skal vi så mødes?”, dette spørgsmål stiller Anne Mahler Schmidt i sin undersøgelse fra 2018, hvori problemformuleringen: “[...] Der forekommer tvetydigheder, og dermed risiko for misforståelser, når der benyttes tidsmetaforer som ’frem’ og ’forward’, men hvem benytter sig af hvilken betydningstolkning?” bliver belyst. Undersøgelsen er et sociolingvistisk studie foretaget på Aarhus Universitet.

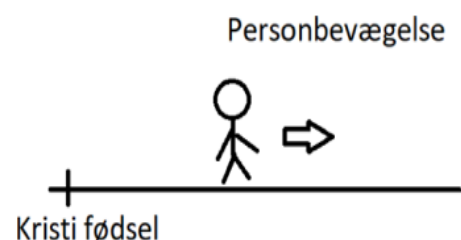
METAFORISK TID

Vi finder i sprog mange tvetydigheder, hvormed en fælles forståelse mellem mennesker kan besværliggøres. Én af disse tvetydigheder er ordet *frem* i en tidslig form. Ordnet.dk giver et billede heraf. Ved at søge på ”rykke frem” finder man følgende betydning: ”Bevirke at noget udføres eller finder sted tidligere end planlagt” med eksemplet ”fristen for at indsende selvangivelsen [bliver] rykket frem fra den 15. maj til den 1. maj”. Dette er en subjektiv tidsorientering, som jeg vil vende tilbage til senere. Ordnet.dk giver derudover også en definition af adverbiet ”frem”: ”i retning bort fra et bestemt tidspunkt og ud i den efterfølgende tid; i retning bort fra nutiden og ud i fremtiden” med eksemplet ”I 1948 og nogle år frem havde firmaet en stor eksport til Frankrig”. Dette forekommer som en intersubjektiv tidsorientering, som jeg ligeledes vil vende tilbage til senere. Det interessante her er ifølge Schmidt (2018), at man inden for samme kultur kan have forskellige tidsopfattelser.

Tid er ifølge Lakoff og Johnson (2003: 58-59) en metafor. Det er med metaforer, at vi kan forstå abstrakte begreber som *tid*. Tid sprogliggøres oftest rumligt; som et objekt i bevægelse. Konceptuelle metaforer som tid teoretiseres ved, at mennesker oplever ét sprogligt domæne gennem et andet. Ifølge Lakoff og Johnson (2003) konceptualiseres det abstrakte domæne i form af det konkrete. Herved måles tid i sammenhængen mellem et fysisk objekt, der bevæger sig imod ”os”, og den tid, det tager om at nå ”os”. Trods denne rumliggørelse er metaforen dog ikke entydig, hvilket vil blive belyst i det følgende af den intersubjektive tidsopfattelse og den subjektive tidsopfattelse.

INTERSUBJEKTIV TIDSOPFATTELSE

Intersubjektiv tidsorientering placerer begivenheder på en kronologisk tidslinje, som har et kulturelt fastlagt nulpunkt. For dansk kultur er dette nulpunkt Jesu Kristi fødsel. Glismann (1986: 238) karakteriserer intersubjektiv tidsopfattelse ved, at tidslinjen ligger fast sammen med de begivenheder, der er fæstet til den, samtidig med at man som person bevæger sig hen ad tidslinjen ind i nye begivenheder, hvilket modellen nedenfor viser.

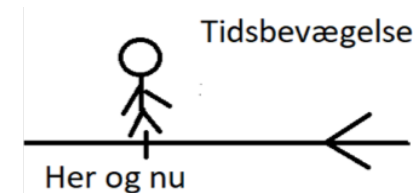

Model af: Anne Mahler Schmidt (2018)

I modellen her bevæger personen sig langs tidslinjen, og dermed vil personer med den intersubjektive tidsorientering svare ”klokken 12” til spørgsmålet fra introduktionen, om hvornår mødet er rykket til. Denne tidsopfattelse kan sammenlignes med ”Ego-moving”, hvormed tid, ifølge Boroditsky (2000: 8) centrerer ud fra jeget.

SUBJEKTIV TIDSOPFATTELSE

Subjektiv tidsorientering, også kaldet deiktisk tidsorientering, er baseret på jegets nutidsopfattelse. Individets virkelighed er *her og nu*, som er det, alt andet orienteres ud fra. Dette vises på modellen nedenfor.

Model af: Anne Mahler Schmidt (2018)

Ifølge Glisman (1986: 238-239) har den subjektive tidsorientering kommunikationstidspunktet som fast nulpunkt, og begivenheder bevæger sig hen imod jeget, modsat den intersubjektive tidsorientering. Personer med en subjektiv tidsorientering vil dermed svare ”klokken 10” til spørgsmålet fra introduktionen, om hvornår mødet er rykket til. Denne tidsopfattelse kan sammenlignes med en ”Time-Moving”-metafor, hvormed tid ifølge Boroditsky (2000: 8) centrerer ud fra verden lineæret. Spørgsmålet er derfor, om man opfatter tid som noget, der bevæger sig hen imod dig som person, eller om man opfatter sig selv som i bevægelse ud imod fremtiden. Begge variationer findes på dansk, og ingen af dem er mere rigtig end den anden.

RESULTATER

Ud fra en spørgeskemaundersøgelse har Anne Mahler Schmidt (2018) indsamlet i alt 163 brugbare besvarelser, som udgør data for hendes undersøgelse. Med dette bruger hun deltagerne besvarelser til at undersøge, om der kan være et mønster i tvetydigheden af tidsmetaforen ’frem’. Dermed ses der sociolingvistisk

på resultaterne og ud fra variablene alder, bopæl og uddannelsesniveau.

Ud af de 163 besvarelser viser det sig, at 86 deltagere har svaret ”klokken 10”, hvilket udgør 52,8% af besvarelser. 77 deltagere har svaret ”klokken 12”, hvilket udgør 47,2% af alle besvarelser. Det fordeler sig derfor ligeligt mellem den ene og den anden fortolkningsmulighed, hvilket tydeliggør ”frem” som et tvetydigt ord. Derudover er der undersøgt, hvem der bruger hvilken betydningstolkning ud fra ovennævnte variable. I studiet ses ingen signifikant indflydelse fra hverken bopæl eller uddannelsesniveau. Dog ses en signifikans i aldersspredningen på deltagerne. 62,2% af deltagere under 30 år svarede ”klokken 12” og dermed havde en intersubjektiv tidsopfattelse, mens deltagere på 30 år og derover havde en tendens til at svare ”klokken 10”, nemlig 71,2%, de påtager sig dermed en subjektiv tidsopfattelse. Med dette kan et videre studie fortælle om der i fremtiden kan dannes en betydningsændring og dermed gøre ordet mere entydigt, da de yngre bruger én form, mens de ældre bruger én anden.

HVAD VIL DU SVARE...

... til spørgsmålet: ”Hvis vi aftaler at mødes kl. 11 på fredag, og jeg rykker mødet en time frem, hvornår skal vi så mødes?” Studiet foretaget af Anne Mahler Schmidt (2018) gør opmærksom på, at der med tvetydigheder i sproget kan opstå misforståelser, og dermed kan aftaler gå forbi hinanden, da man kan have forskellige opfattelser af tiden i ovenstående spørgsmål. Dermed er sprog muligvis ikke det mest præcise redskab, hvormed vi kan skabe fælles forståelse i denne henseende. Men skal og kan vi være mere præcise i vores ordvalg? Resultaterne af nærværende studie viser, at den yngre generation er ved at skabe en entydighed i forståelse af ordet *frem*, hvilket i fremtiden muligvis kan danne større fælles forståelse i opfattelsen af tid. Dog kræver dette et større fokuseret studie heraf.

KILDER:

- Boroditsky, Lera. 2000. Metaphoric structuring: understanding time through spatial metaphors. Cognition Volume 75, issue 1, 14 april 2000. 1-28.
- Glismann, Otto. 1986. NyS – Nydanske Studier & Almen kommunikationsteori 16+17. Sætningsskemaet og dets stilling – 50 år efter. Akademisk Forlag. 237-257.
- Lakoff, George & Mark Johnson. 2003. Metaphors we live by. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=rykke+frem>
- <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=frem>

HVAD LAVER KANDIDATER I SPROGPSYKOLOGI?

Fjerde del: højt tempo i sundhedssektoren

Af: Søren Beck Nielsen

”Tempoet er højt og forventningerne til, hvad du kan håndtere af arbejdsopgaver (både mængde og kompleksitet), er det samme. Det er vigtigt at lære sine egne grænser at kende og forstå, hvornår man oplever, at man ikke kan levere den kvalitet i sit arbejde, som man forventer af sig selv.” (udvikler af brugerkommunikation og kandidat i sprogpsykologi)

Det er en kendt sag, at plejepersonalet i sundhedssektoren har rigtig travlt. Men det høje arbejdstempo kan også gælde for kandidater i sprogpsykologi, der har fundet ansættelse i sundhedssektoren, og dem er der faktisk en del af.

Indlægget her er det fjerde i en række afdækninger af, hvad kandidater i sprogpsykologi arbejder med. Tidligere indlæg har beskrevet, hvordan kandidater typisk gør karriere inden for følgende kategorier: 1) kommunikation, 2) projektledelse, 3) HR, 4) vejledning og 5) undervisning/forskning. Dette indlæg koncentrerer sig om kandidater med jobs i sundhedssektoren. Der er to grunde til et blik på praksis i denne sektor. For det første, er vi flere undervisere der forsker i sundhedskommunikation, og derfor er det interessant for os at høre lidt mere om erfaringer fra ’egne rækker’ i den retning (seneste publikationer inkluderer: Beck Nielsen 2018; Fogtmann Fosgerau & David- sen 2018; Hallstrøm Abildgaard et al. 2018; Lindell 2018; Pedersen 2018). For det andet, rummer sek- toren bare så mange forskellige karrieremuligheder af relevans for sprogpsykologien, at den forekommer værd at zoome ind på. Sundhedssektoren forstås dog bredt her, og kandidater, som deltager i undersøgelsen, repræsenterer faktisk også de fleste af ovennævnte kategorier: to er *kommunikationskonsulenter* i Re- gionen Hovedstaden (kategori 1); en er *chefkonsulent* og *teamkoordinator* ved Center for It, Medico og Tel- efoni (CIMT) i Region Hovedstaden, en er udvikler af brugerkommunikation i en stor dansk medicinalvirk- somhed og en *fuldmægtig* ved Novo Nordisk Foun- dation Center for Basic Metabolic Research, Køben- havns Universitets sundhedsvidenskabelige fakultet (kategori 2); en er *HR-business partner* i et stort me- dicinalfirma, og en er *HR-konsulent* og *projektleder* i

Hørsholm kommune (kategori 3); en er *projektleder* og *postdoc* ved Københavns Universitets sundhedsvi- denskabelige fakultet (kategori 5).

Disse deltagere har generøst besvaret en række karrierespørgsmål, bl.a.: hvad arbejder en kandidat i sundhedssektoren mere konkret med, og hvad kræver det? Hvordan får man sådan et arbejde? Hvilket ar- bejdstempo er man underlagt? Lad os lære af deres erfaringer.

ARBEJDSOPGAVER I SUNDHEDSSEKTOREN

I betragtning af, at deltagerne i undersøgelsen repræsenterer så forskellige sfærer som offentlige institutioner versus private virksomheder og kom- munikations- versus HR-afdelinger, er der intet over- raskende i, at arbejdsopgaverne spænder vidt.

Kommunikationsorienterede opgaver inkluderer at varetage kommunikationen omkring et nybyggeri (herunder lave strategi, rådgive om intern kommuni- kation, redigere nyhedsbrev og websider), forvalte ind- satser for patientkommunikation (herunder udforme strategi og rådgive klinikere), opdatere intranet, udar- bejde nyhedsbrev, foretage engelsk korrektur, over- sætte teknisk it-sprog til forståelige vejledninger til klinikerne, gennemgå og kvalitetssikre skriftlig pa- tientinformation om behandlinger, undersøgelser mm., samt at udvikle brugsanvisninger for hvordan udstyr håndteres korrekt og sikkert. Arbejdsopgaver, der berører *projektledelse*, indbefatter at implemen- tere organisationsændringer, planlægge biomedicin- ske events, arrangere stand op årlig konference, tovholder for kommunale sundhedsinitiativer, eta- blere samarbejde med sundhedsfaglige specialister. *HR-arbejdsopgaver* indebærer bl.a. at rekruttere nye medarbejdere (herunder afdække behov, bistå lederen i udformning af strategi, screene, afholde interview, personlighedsteste, udvikle nye rekrutteringsprocess- er), sparre med ledere, rådgive mm. *Forskningsrelat- erede* opgaver indbefatter bl.a. at vurdere effekten af kommunikative tiltag på patienter/brugere gennem brugertest (kvalitative studier, eye-tracking, osv.) og at foretage systematiske litteratursøgninger.

Hvad skal der til for, at man kan varetage sådanne opgaver? Ifølge deltagernes besvarelser er der på den ene side brug for, hvad man kan kalde almene akad- emiske kompetencer såsom:

- analytiske evner ift. at afkode målgruppers behov forud for forandringskommunikation
- evnen til at formidle skriftligt
- overblik og 'det brede perspektiv' (=at kunne anskue en sag ud fra mange forskellige vinkler)
- evnen til at strukturere og inddele projekter og opgaver i større og mindre dele
- evnen og lysten til at tilegne sig nyt (og for nogle måske ret ukendt) stof
- akademiske kompetencer i form af evnen til at nedbryde komplekse tekster og indhold og opsøge relevante eksperter for at få svar og uddybning og opnå den rette forståelse for at kunne videreformidle
- evnen til at kunne se sammenhænge, overskue store mængder af indhold, og beslutte sig for en måde at gå fremad på en struktureret måde
- besiddelse af en konstruktiv kritisk sans over for egne metoder, valg osv.

På den anden side er der vigtige kompetencer, som lader til at være mere relateret til den sprogpsykologiske kernefaglighed. Kandidatuddannelsen i sprogpsykologi integrerer som bekendt sprogvidenskabelige og psykologiske perspektiver for at belyse fælles forståelsesprocesser bedre. Og kandidaten, der arbejder som udvikler af brugerkommunikation, forklarer eksempelvis:

”De vigtigste færdigheder, som jeg til dagligt anvender, er min forståelse for de psykologiske og sproglige faktorer, der gør sig gældende, når et budskab skal forstås. Jeg anvender denne forståelse, når jeg skal formidle specifikke budskaber med kommunikation.”

Ligeledes beskriver HR-konsulenten i Hørsholm kommune:

”Den faglige indsigt i, hvordan man skaber forståelse mellem mennesker, ser jeg som værdifuld i enhver situation, hvor budskaber skal formidles på en empatisk, effektiv og informativ måde, der involverer modtageren”

INDLEDE EN KARRIERE I SUNDHEDSSEKTOREN

Har du som studerende tit fået at vide, at den eneste vej til et godt arbejde er gennem et omfattende netværk? Og er dette (velmenende) råd en smule stressende? Erfaringer fra kandidater i sprogpsykologi i denne undersøgelse er heldigvis, at dette er en sandhed med

modifikationer. Der er nemlig kun én af deltagerne (den ene af kommunikationskonsulenterne), som angiver, at hun fik jobbet gennem sit netværk. Hele fem af deltagerne fik deres stillinger ved at søge åbne opslag: den anden kommunikationskonsulent, de to personer i HR-branchen, kandidaten der er *udvikler af brugerkommunikation* (som dog først blev projektansat i samme virksomhed, hvilket gav et godt afsæt til den faste og fagligt endnu mere interessante stilling, hun blev tilbudt) og den fuldmægtige ved Novo Nordisk Foundation. Sidstnævnte beskriver forløbet således:

”Jeg så stillingsopslaget på Københavns Universitets hjemmeside og søgte stillingen. Derefter blev jeg kaldt til samtale (hvor der var 8 kandidater), og efter denne gik der et par dage, hvorefter jeg blev kaldt til anden samtale (hvor der var 3 kandidater). Jeg blev efter et par dage tilbudt stillingen. De havde modtaget 92 ansøgninger i alt.”

Sådan en beskrivelse fortæller, at der er meget hård konkurrence om attraktive stillinger i sektoren, at man skal yde sit ypperste og indstille sig på svære forløb og potentielle afslag, men at det er muligt at blive tilbudt sådan en stilling på 'almindelig' vis. Det findes selvfølgelig også andre veje ind, eksempelvis gennem løntilskud. Chefkonsulenten i CIMT beretter:

”Da jeg startede, var det i en løntilskudsstilling på 5 måneder (efter 9 måneder som arbejdsløs). Herefter blev jeg tilknyttet Sundhedsplatform-projektet i Region hovedstaden som ekstern konsulent i hele den periode, hvor Sundhedsplatformen blev implementeret i Region Hovedstaden og Region Sjælland, frem til november 2017. Fra 1. november 2018 blev jeg fastansat i CIMT i den supportorganisation, som supporterer anvendelsen af Sundhedsplatformen på hospitalerne i Region Hovedstaden.”

Kandidaterne blev også spurgt til, hvilke råd de ville give til studerende, som overvejer karriere i sundhedssektoren. De opfordrer bl.a. til, at man ikke holder sig tilbage, fordi man som kandidat i sprogpsykologi har meget at byde på:

”Det er vigtigt, at man ikke undlader at søge job i sundhedssektoren, selvom man ikke har erfaring med sundhedssektoren. Den faglige baggrund og ballast, man har, når man har læst et

fag som sprogpsykologi, kan i høj grad bruges i sundhedssektoren, som udgøres af folk med meget forskellige baggrunde.” (fuldmægtig)

”Vær ikke bange for at bidrage med den viden, I har fra sprogpsykologi. Den kan bruges. Og gå samtidig til de sundhedsfagliges arbejde med ydmyghed. Det relationelle og respekt for forskellige fagligheder betyder meget.” (kommunikationskonsulent)

Men det kan være hensigtsmæssigt eller ligefrem nødvendigt at skærpe bevidstheden og retorikken omkring, hvad man som kandidat i sprogpsykologi kan hjælpe sektoren med:

”Vær tydelig og skarp på, hvad det er vi som sprogpsykologer kan, og hvordan vi kan skabe værdi for en given arbejdsplads. Som cand. mag. i sprogpsykolog har vi et psykologisk fundament for vores kommunikative tilgang, og min oplevelse er, at det skaber værdi at tale det frem.” (HR-konsulent)

”Når man går ud og sælger sig selv til private medicinalvirksomheder, skal man være skarp på, hvad man kan bidrage med. Dem der ansætter, ved som regel ikke, hvilke faglige kompetencer en kandidat i Sprogpsykologi kommer med, og derfor bliver det vores opgave at fortælle dem, hvorfor vi er vigtige for deres virksomhed.” (udvikler af brugerkommunikation)

Det kan også være hensigtsmæssigt at udnytte muligheder (såsom studiejob og løntilskud) og at lave opsøgende arbejde for at blive klogere på, hvor man har lyst til at søge, hvem der er gode at kende, og hvilke værdier, der kendetegner stedet, og for at opbygge et netværk, der kan ende med at komme dig til gode:

”Vær nysgerrig! Find ud af, hvad det præcis er ved sektoren, du tænder på, og snak så med nogen om, hvordan systemet opleves indefra. Brug dit netværk.” (projektleder)

”Find et studiejob inden for sundhedssektoren, så snart du kan. Hvis det ikke er muligt, sørg da for at lave en masse kaffeaftaler med ledere/ansatte, som sidder i den type afdelinger, du gerne vil arbejde i.” (udvikler af brugerkommunikation)

”Mit første råd må være at komme hurtigt i gang på arbejdsmarkedet, enten via løntilskud eller praktik - hvis man ikke har nogle gode kontakter fra studiejobs eller andet netværk.” (chefkonsulent)

Endelig råder kandidaterne til at ikke at have alt for høje forventninger til hverken lynhurtig ansættelse eller perfektion i begyndelsen af jobbet:

”Et andet råd er, at man ikke skal kunne alt fra starten. Tro på, at det også er de grundlæggende akademiske færdigheder i måden, man tilgår og løser opgaver på, som gør, at man er kvalificeret til en akademisk stilling.” (chefkonsulent)

”Det vigtigste er at få foden indenfor. Derfra bliver alting lettere. Vær derfor gerne lidt large med dine egne behov i starten. Indfind dig med lidt mindre attraktive opgaver (a la studenter opgaver) i en kortere periode, opsøg virksomhedspraktik eller løntilskud, eller engager dig gennem frivilligt arbejde. Jeg gjorde alle tre dele. Det boostede mit netværk og var i sidste ende afgørende for mit nuværende job, som jeg synes er lidt af en 'overscoring'.” (kommunikationskonsulent)

finere dem, i nogle tilfælde kan modvirke travlheden bag sider, som denne projektleder antyder:

”Man arbejder meget og tempoet er højt. Til gengæld er det også sjovt, og man har stor indflydelse på sin hverdag.” (projektleder)

Deltagerne blev også spurgt til, hvilke strategier de anbefaler til at håndtere arbejdslivets travlhed med. En af dem giver det gode råd at finde ud af, om forventningerne til arbejdstempoet nu også er så høje, eller om man måske selv kunne være med til at opbygge dem. Ellers er det gennemgående råd helt klart at man skal ’mærke efter’, (er)kende sin egen grænse, og handle på det når grænsen bliver overskredet, f.eks. ved at holde fri, når man har fri. Chefkonsulenten formulerer nødvendigheden af at kende grænser særligt tydeligt:

”Min anbefaling vil være at være bevidst om sin egen grænse. Jeg har oplevet mange kollegaer med stress, så jeg er selv blevet meget bevidst om at mærke efter, hvornår jeg har for meget på mit bord og mister overblikket. At have travlt i perioder med et afgrænset projekt og en stor opgave kan være fint, så længe der er en slutdato, og man efterfølgende kan drosle tilsvarende ned.”

Flere deltagere peger også en uheldig cocktail bestående af mange arbejdsopgaver og forventninger til, at de løses med høj kvalitet. Det kan dels være forventninger fra andre, der kan stige i takt med, at man bliver mere erfaren i sit arbejde, dels forventninger man pålægger sig selv (og kan være nødt til at justere). Hastighed og kvalitet kan være inkompatible, og det kan være nødvendigt at prioritere imellem disse to:

”Når jeg får for meget arbejde, og føler, at jeg går på kompromis med det kvalitetsniveau, jeg stræber efter at være på, går jeg i dialog med min nærmeste leder omkring, hvad der kan gøres for at komme på rette spor igen. Jeg tror det er vigtigt ikke at føle sig ”svag” hvis man beder ledelsen om at hjælpe med at prioritere ens arbejde og evt. sige nej til flere opgaver. Man kan ikke nå det hele, og der er ikke andre end en selv, der ved, hvornår grænsen er nået.” (udvikler af brugerkommunikation)

ARBEJDSTEMPO I SUNDHEDSSEKTOREN

Arbejdstempo er en kendt udfordring i overgangen fra universitet til fuldtidsarbejde. På studiet har og skal man have tid til fordybelse. I erhvervslivet er fordybelse en luksus, der ikke altid er råd til. Man behøver vel bare at skimme ovenstående liste over arbejdsopgaver for et lille indblik i, at der er meget, som skal klares, og at det derfor skal klares hurtigt.

Stort set alle kandidaterne beskriver, at de må løbe i dagligdagen for at få opgaverne af hånden. Ser man besvarelserne nærmere efter, erfarer man, at travlheden faktisk kan være et indlejret element i selve jobbeskrivelsen:

”Mit arbejde er kendetegnende ved at være et travlt og omskifteligt arbejdsmiljø, idet jeg primært har været en del af en implementeringsorganisation. Her kan beslutninger hurtigt ændres og dermed påvirke de opgaver, man har. Det er derfor i høj grad kendetegnende for mig at have en travl hverdag, hvor der ofte er sager, som skal løses her-og-nu, og hvor man hurtigt skal tage stilling til sådan noget som kommunikationsform og målgruppe på kort tid, eksempelvis i situationer, hvor man skal rette en fejl eller sikre at mange mennesker i organisationen får en besked hurtigt.” (chefkonsulent)

Heldigvis findes der også institutionaliserede redskaber mod uhensigtsmæssig travlhed, eksempelvis fleksible arbejdstider, som denne kandidat forklarer:

”Vi har fleksibel arbejdstid, og udgangspunktet er, at denne fleksibilitet går begge veje. Der er selvfølgelig perioder, hvor jeg bestemt arbejder mere end 37 timer, men så går jeg tidligere i andre perioder.”

Og så skal man måske hellere ikke underkende, at arbejdsglæde ved sjove opgaver, og høj frihed til at de-

AFRUNDING

Dette indlæg i serien, som undersøger hvad kandidater i sprogpsykologi laver, har set nærmere på karrieremuligheder i sundhedssektoren. Takket være dygtige og succesfulde kandidaters surveybesvarelser lærte vi tre ting.

For det første, at sundhedssektoren er så omfattende, at kandidater i sprogpsykologi her varetager stillinger som svarer til de fleste af de tidligere erfarede jobkategorier, og at de i udførelsen af mangfoldige arbejdsopgaver trækker både på generelle akademiske kompetencer samt mere specifikke sprogpsykologiske kompetencer.

For det andet, at det muligvis er svært, men bestemt ikke umuligt at finde fagrelevant beskæftigelse i sektoren. Der er råd at hente. Og man er i udgangspunkt

ikke dårligt stillet som kandidat i sprogpsykologi. Men det kan kræve en aktiv indsats fra en selv. Som HR-konsulenten – der arbejder med rekruttering og derved virkelig ved, hvad hun taler om – fremhæver, skal man øve sig på at sætte ord på egne evner:

”En kandidat i sprogpsykologi vækker en nysgerrighed og interesse hos virksomheder, hvis vi gør os umage for at tydeliggøre, hvad det er, vi kan, og hvordan virksomheder kan bruge vores ressourcer.” (HR-konsulent)

For det tredje, at tempoet er højt i sundhedssektoren, også selvom man ikke tilhører plejepersonalet. Men også her er der råd at hente. Det vigtigste af dem er at kende sine grænser og handle på erkendelsen.

KILDER:

- Abildgaard, L, H, Fogtmann Fosgerau, C. & Jensen, C. G (2018). De stressedes sprog: Nærsproglige analyser af det opsplittede selv og kontroltab. NyS, 54: 64-93.
- Beck Nielsen, S. (2018). ‘And how long have you been sick?’: The discursive construction of symptom duration during acute general practice visits and its implications for ‘doctorability’. Time & Society, 27(3), 330-349. <https://doi.org/10.1177/0961463X15609808>
- Fogtmann Fosgerau, C. & Davidsen, A. S. (2018). Patients’ representations of depressive symptoms and physicians’ responses in clinical encounters. Communication & Medicine 15(1).
- Lindell, J. (2018). Testing for resistance: Point-of-care testing as a communicational tool in antibiotic prescribing. Communication & Medicine 14(3): 229-240. <https://doi.org/10.1558/cam.32191>
- Pedersen, H. S. (2018). Grammatisk talesprogsanalyse som tilgang til at studere forståelser af depression. NyS, Nydanske Sprogstudier, 1(54), 156-182. Hentet fra <https://www.nys.dk/article/view/101131>

SPROG FOR SJOV

Anbefalinger af podcasts og Facebooksider for sprognørder

Intro af Morten Rohde

I en god eksamensoverspringshandling eller en sen nat efter for meget kaffe finder jeg ofte mig selv i en manisk rus af sproglæde på en norsk Wikipediaside om brugen af grammatisk køn på henholdsvis nynorsk og bokmål – et grammatisk træk der er uddødt i Danmark ud over hos nogle meget, meget gamle mennesker på Langeland og få andre steder, kan det tilføjes i en sidenote. Denne ihærdige studeren af sprog opstår af en eller anden grund oftere på de helt forkerte tidspunkter og sjældent i symbiose med læsningen til næste dag.

Vi er alle på uddannelsen, fordi vi i højere og mindre grad finder sprog og sprogbrug interessant. Når man sidder på lingvistisk bibliotek bøjet over McNeill og tænker, man mest af alt har lyst til at udvise metaforisk gestik med langfingeren over for hele det teoretiske cirkus, glemmer man dog imidlertid, hvor interessant og opløftende sprog og sproglære kan være.

Hvis du føler, at metodeovervejelser og grammatisk komma har fået overhånden på dit studie, og du derfor søger lidt ”sprog for sjov” ved siden af alle afleveringerne, kommer her et par anbefalinger af udbydere af sproglige fun facts, finurligheder og Facebookfaglighed.

PODCASTS

GODT ORD

Bag dette skønne podcast er oversætter og forfatter Kirsten Marie Øveraas, som er kæreste med sprogpsykologs helt egen Jacob Thøgersen, og Néné La Beet der ud over sin karriere som oversætter har udgivet punkmusik og er redaktør for Kvinno. Her kan du høre om alt fra politisk sprogbrug, dialekter i Danmark og det småirriterende startkomma. Ydermere hører du i hvert afsnit, hvad der har gjort værterne særligt ”sproglade”, og hvilke sproglige træk du bør undgå, hvis du vil gøre andre sproglyndige glade.

SPRÅKET

I dette radiopodcast behandles alskens sproglige særtræk og overvejelser, og lytternes indsendte spørgsmål er en stor del af podcastets grundlag. Du har altså chancen for at få svar på alle de overvejelser om sprog, som man kan rive sig i håret over. Podcastets værter er yderst sproglyndige, og de både interviewer og inviterer glædeligt flere sprogeksperter i studiet. Språket har ikke bare sit fokus på det svenske sprog, men behandler også nordlige sprogtræk og mange sprogovervejelser, som er de samme på dansk. Vi måtte dock sige att om du inte förstår svenska da är detta kanske inte en poddis för deg – men det er måske din chance for at forstå vores søstersprog lidt bedre og stadfæste din status som sprognør.

FACEBOOK

LINGUISTICS MEMES FOR PRESCRIPTIVIST TEEN

En Facebookside med lingvistiske memes og andre sjove billeder. Så er du til både humor og hardcore lingvistik, så er dette siden for dig. Siden giver dig et sjovt indblik i alle de mange aspekter af lingvistikken på en innovativ mememåde.

BARE-LANGUAGE

En Facebookside for dig der søger intellektuelle memes, som kun studerende på KUA's bygning 22-24 finder sjove. Er du træt af VICE-artikler og din mosters ferie billeder, kan du udfordre din Facebook feed med intellektuelle og humoristiske stimuli fra denne side. Facebook er umoderne og mere dødt end latin, men noget, der for evigt er tidløst, er da jokes for de spanskkyndige såsom ”avocados – avocates – advocatro”.

STEVE THE VAGABOND AND SILLY LINGUIST

Er det lidt alternative navn på denne sprogfaktadelende Facebookside. Med over 318.000 likes har de vundet gunsten hos mangt en sproginteresseret med opslag om alt fra irritationerne ved at være flersproget, Duolingos mafiametoder til længere forklaringer af sammenhængen mellem indoeuropæiske sprog. Vidste du for eksempel, at grunden til, at de latinske ord *pater* og *piscis* meget let kan oversættes til dansk ved blot at bytte *p*'et til et *f* (*pater* = fader og *piscis* = fisk), er, at dette er den typiske ændring, som germanske sprog gennemgik fra indoeuropæisk, hvor *p*'et i højere grad er bibeholdt på romanske sprog? Det ved de færreste ikke-lingvister, men nu kan du altså lyde som en professor i lingvistik ved blot at følge en Facebookside! Du kan imponere hele middagsselskaber med din spændende viden... du skal nok bare gøre det for din egen skyld.

POLYGLOTON - TOMMY'S HOME FOR LANGUAGE GEEKS

Endnu en lingvistisk memeside med fokus på multilingualisme. Siden har mere eller mindre samme format som Linguistic Memes for Prescriptivist Teens - men man kan vel aldrig se for mange memes?

LINGUISTICS [ˈʃɪt.pʰlɔ̃.sɪŋ]

Linguistic shitposting er en lukket Facebookgruppe, hvor der også er sprogvidenskabelige memes og masser af sarkastiske diskussioner på baggrund af artikler om sprog. Der er en meget særskilt humordiskurs med mange ordspilsjokes og ironiske kommentarer.

LINK TIL RESERVAT FOR TRUEDE ORD:

Til sidst et lille tip: hvis du mangler et nyt yndlingsord, hvorfor så ikke redde et stakkels truet ord, som er på vej ud af det danske sprog? <http://www.nivaagaard.dk/reservat-for-truede-ord/>

EN NOVELLE OM TIDEN, DER STIKKER AF

Af: Helena Gabriel

INTRODUKTION TIL NOVELLEN

I anledningen af temaet i denne udgave af SPINDET, tempo, har jeg udvalgt novellen “27 (syng)”. Novellen handler nemlig om at være ung og ambitiøs i en konstant kamp mod tiden, der altid truer med at forsvinde, inden man har opnået det, man vil. Den handler også om at blive ældre, se sig tilbage og opleve, at livet ikke er helt som man havde planlagt på dette tidspunkt. Og om hvad man så skal stille op, når man føler at tiden er stukket af.

27 SYNG

Der var optakt til storm, inden jeg fyldte 27. De fleste formaliteter var på plads: Jobbet, karrieren, familien og vennerne. Jeg var på ingen måde utaknemmelig, og jeg værdsatte mit helbred, min omgangskreds’ helbred og vores små problemer, der ikke betød noget i forhold til sultende børn og krigsramte lande.

Jo, jeg var så opmærksom på mine velsignelser, som jeg kunne være.

Og jeg grinte af, at jeg fyldte 27 om lidt, lavede sjov med hvor gammel, jeg ville blive, og hvor lidt det betød. For 27 er bare et tal, sagde de fleste. Jeg gav dem ret og grinte, men sandheden er, at jeg løj.

Jeg løj som en lystløgner, for 27 var ikke bare et tal. 27 var summen af alle de oplevelser, gode og dårlige, jeg havde haft til det øjeblik, der var gået 27 år, siden jeg trak vejret for første gang. Det var en krydset rød linje i forhold til alt det, jeg troede, jeg ville have opnået som 25-årig. At skabe en familie, have opfundet eller udgivet noget, bidraget med noget større, noget, der kunne inspirere mennesker til at blive den bedste version af dem selv. Dengang jeg fyldte 25, lod jeg som om, det ikke var slemt, at jeg havde et år til at stå på

den rigtige side af den røde linje, der skabte rammer og orden, at opfylde alt det, jeg havde drømt om, da jeg var yngre.

Da jeg fyldte 26, kunne jeg ikke tro, at det ikke var sket endnu, men jeg lod som ingenting, og udtrykte taknemmelighed for alt hvad jeg havde.

Da jeg fyldte 27, løj jeg bare. Den røde linje var ikke kun krydset, den var ved at viskes helt ud, og det var dér jeg blev skræmt for vid og sans, for pludselig kunne jeg slet ikke se nogen linje. Jeg tænkte på mine forældre, alt hvad de var og havde opnået i min alder, og hvordan de dog havde klaret det. Tænkte på min mor, der var og kunne alt, allerede i en yngre alder end min. Hendes mod og evne til at vælge til og fra uden frygt for konsekvenserne. Hendes utrolige dømmekraft, intelligens, ambitioner og succes fra en meget ung alder. Hvordan havde hun gjort det, når jeg stod her i dag og opdagede hvor svært det hele var?

Jeg stod målløs, og stirrede på folk, der arbejdede, folk der gik forbi. Hver enkelt person var tilfreds med sit liv, havde i varierende grad opnået det, jeg søgte, så det ud til. Og jeg følte mig ikke kun forladt, men alene. Og det værste ved det hele var, at 27 var helt

FRA BOGENS BAGSIDE

360° er en novellesamling, bestående af ti selvstændige noveller, der kan læses separat, men samlet repræsenterer udviklingen i en ung kvindes liv, over ti år. Novellerne handler blandt andet om at opdage hvor unik (og at føle sig alene om det), man som ung er, kærlighed, skuffelser, at miste venner, træffe hårde valg, spekulere og give slip. Novellesamlingen er skrevet til de ambitiøse unge mennesker derude, som stadig er ved at finde sig til rette i livet. Dem, der skal holde fast i deres farve i en grå verden; de betyder så meget.

lige glad, for det var bare et tal uden følelser eller nogen form for empati. Og et øjeblik troede jeg, at tiden nikkede, og trak på skuldrene, men så forsøgte jeg hurtigt at ryste den tanke af mig, for hvis der er noget, man ikke må, så er det at give slip på håbet.

Det var også derfor, jeg løj: Jeg kunne ikke se min røde linje mere, og håbet var endnu mere sløret, og det er det allergrimmeste sted, man kan være i sit liv. Jeg var meget tæt på det sted, da jeg fyldte 27, men man fejrer jo fødselsdag, og så fester man, og glemmer lidt med vilje hvordan man egentlig har det.

Nogle dage senere slog det mig dog: Der var ingen linje mere, ikke engang sporene eller det mindste glimt af nogen, der var ved at tegne den op. Jeg kunne lade som om linjen ikke betød noget, da jeg fyldte 25, og jeg kunne være i fornægtelse, da jeg var 26, men 27 kunne ikke længere klemmes ind i mine livslange planer. Selv hvis det kunne, var jeg blevet for bitter til at tilgive universet for at gøre mig til så stor en joke, grine af mig og efterlade mig alene. Og omverdenen sagde ikke et ord om det, men de tog afstand, og jeg så det i deres blikke: *Hun er fyldt 27. Vi troede virkelig, hun ville være blevet til så meget mere, for hun var speciel.*

Efter bitterheden kom minderne. Lucas, der fik alverdens chancer serveret på et sølvfad, men endte med at efterlade mig i chok over hvor stor en kujon han var. Vi var så tæt på, og jeg var trods alt næsten 26 dengang, så vi kunne stadig have reddet mine planer. Det fik mig til at tænke på Benjamin, den første, jeg nogensinde havde elsket, men jeg var for sløv til at reagere på det i tide. Traf jeg de rigtige valg?

Og hvad med mine drømme om at skabe en større inspiration for andre? Hvor blev de af? Jeg skrev historier så langt tilbage, jeg kunne huske, klippede og klistrede A4-ark om til små bøger, og skrev og tegnede i dem. Jeg havde så stort potentiale allerede dengang. Hvorfor kom inspirationen kun sporadisk og hvorfor havde jeg ikke hjulpet andre mennesker med at se hvor unikt mennesket er, hvor meget det bør fejres?

Og hvorfor stillede jeg de samme spørgsmål, som jeg gjorde siden jeg var 19: *Hvornår kommer frem-*

tiden, hvorfor står jeg stille?

Jeg havde ikke været doven op til min 27-års.

Jeg havde uddannet mig højere end de fleste i min omgangskreds, og jeg søgte stadig ny viden.

Jeg havde rejst.

Jeg havde venner, jeg var social.

Jeg var køn indeni og udenpå, jeg var et menneske med værdier og tro.

Jeg vidste hvor jeg stod, men jeg prøvede også altid at rykke mig, netop for at min udvikling ikke skulle gå i stå – for at jeg ikke skulle spænde ben for tiden.

Men hvor blev tiden af i alt dette?

Jeg gjorde alt det rigtige, fulgte bogen til punkt og prikke, for jeg har aldrig været en gambler.

Alligevel forsøgte jeg engang imellem at gøre noget andet, sige mine tanker højt, prikke nogen på skulderen og se dem i øjnene, og fortælle dem alle de gode ting, de fortjente, men ingen andre havde sagt til dem.

Jeg prøvede virkelig at være der.

At være til stede.

Men da jeg fyldte 27, var det bare ikke nok, *jeg stod stadig helt stille og havde udtømt alle de muligheder for at rykke mig, som jeg kunne komme i tanke om.*

Og ikke nok med det, så havde jeg fået øjnene op for grimme, *grimme* ting, som mennesker gør, når de ikke har godhed i sig.

Jeg havde aldrig før betragtet mennesker som onde, kun trætte, syge, utilfredse med deres liv, men ikke ligefrem onde. Men jeg så pludselig ondskab omkring mig. Jalousi, som de ikke engang forsøgte at modkæmpe, egoisme, grådighed, svindel, had, *had*.

Jeg havde oplevet at blive *forhad*t uden at have gjort noget. Jeg var målløs.

Jeg oplevede også at få revet min pung ud af hånden på mig, og da jeg sagde til tyven, at han bare ikke måtte tage de personlige hilsner og billeder i min pung, så han mig dybt i øjnene, trak dem ud enkeltvis, grinte af dem, rev dem i stykker, stak pungen i lommen, og truede med at dele minderne med alle. Og med at finde mig igen og igen, og skade mig.

Jeg oplevede uretfærdighed og snyd. Fuldvoksne mennesker, der snød. Alt fra voksne, der ikke betalte

for en sandwich, hvis ingen så dem, til mennesker, der stjal andres hårde slid, og snød sig fremad.

Jeg var begyndt at miste tilliden igen til mennesker og universet, som jeg havde brugt år på at opbygge. Det var så nemt at nedbryde den.

Og i mellemtiden kunne jeg stadig ikke finde min linje eller mit håb. Jeg stod i ingenmandsland uden de planer, jeg altid havde haft tæt på mig, uden nogen som helst form for redningsplan, hvis det hele gik i vasken. Uden noget håb for, at de kunne komme i opfyldelse i deres oprindelige form, for når tiden først er stukket af, er der virkelig ikke mere man kan gøre. Hvor var mit håb?

Det var her jeg indså, at jeg slet ikke havde kontrol, *ikke fuld kontrol* over planen for mit liv. Jeg vidste hvad jeg drømte om, og arbejdede hårdt for det, men intet kunne nogensinde blive det samme, og hvad man har set, kan man ikke undgå at se fremover. Det var også her mine øjne ikke kunne stoppe med at græde, og jeg indså, at jeg ikke havde nogen magt. At alt hvad jeg troede, jeg havde kontrollen over, slet ikke var så enkelt at styre.

Jeg indså at mennesker og tal og de fleste andre var ligeglade.

Men kun de fleste.

Som et lille barn låste jeg døren op til min forældres lejlighed, med den ekstranøgle, jeg havde haft siden jeg flyttede hjemmefra for første gang, så på min mor og sagde, at jeg var udmattet. Jeg havde forsøgt mit bedste, jeg havde virkelig prøvet og nogle gange var det netop de ekstra hårde forsøg, der gjorde, at jeg fejlede hårdere end nogensinde før.

Jeg så på hende, og hun så i mine trætte, triste og våde øjne, at jeg ikke kunne finde min linje eller mit håb.

Hun blinkede roligt, som om hun havde set det komme, og så så hun mig dybt i øjnene, lagde den kærligste og tryggeste hånd på min hånd, smilte til mig med et ansigt så rent og mildt midt i al kaosset. ”Ved du hvad det bedste du kan gøre er? Syng,” sagde hun, ”det er det bedste, du kan gøre”.

Og jeg så et glimt af noget, jeg havde savnet, noget, der havde været væk længe, jeg så et lille glimt af det, da hun sagde ”syng”. Det var ikke min linje, for den var forsvundet med mine planer for længst.

Det var mit håb og en viden om, at alt ville blive anderledes nu, men at det var okay, så længe jeg sang. I det øjeblik, jeg indså det, må hun have set det i mit blik, for så sagde hun med et smil:

”Jeg er så glad for, at du endelig er nået så langt herud.

Det tog dig noget tid at give slip. Nu kan du endelig begynde at leve”.

NU’ DET NU!

Af: *Julie Søndergaard og Cæcilie Hansen*

Alle mennesker gør noget. Vi laver nærmest ikke andet end at gøre noget. Derfor findes verber (udsagnsord) i alle verdens sprog og det er dem, vi bruger til at udtrykke, hvad vi gør. Verber er en åben ordklasse, som definerer sætningens form og udtryk. Det er verbet, der sætter retningslinjerne for, hvad vi gerne vil sige i en sætning. Christensen og Christensen (2014) inddeler, rent grammatisk, verber i tre kategorier: Tempus (tid), modus (måde) og diatese (aktiv/passiv). Vi vil dog begrænse os til verbernes tempus i denne artikel. Tempus er det latinske ord for *tid* - og det er med tempus, at man grammatisk udtrykker, hvornår begivenheder finder sted i forhold til taletidspunktet. Vi vil derfor i denne artikel præsentere tempus-systemet på dansk og sammenflette det med, hvordan tempus er med til at gøre sætningen relevant.

TEMPUS - EN ABSTRAKT STØRRELSE

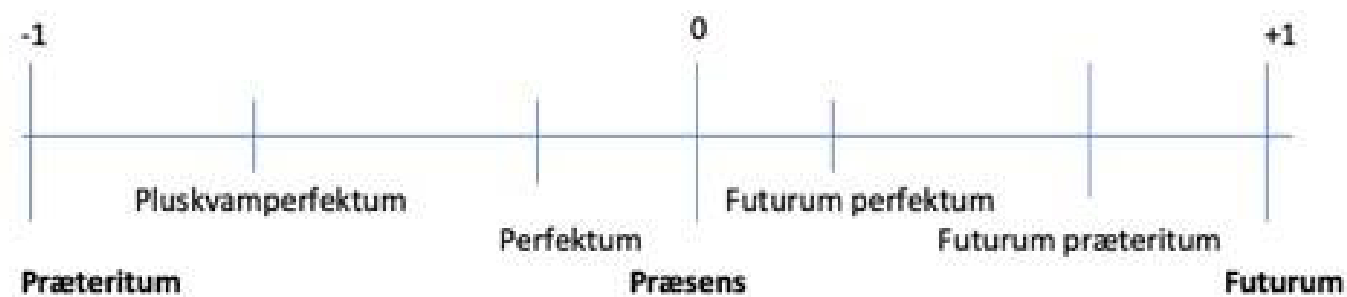
Tempus. Tempo. Tempora. Tempo er et låneord fra italiensk, hvor tempo betyder tid. På dansk betyder tempo: “(Høj) hastighed som noget foregår i, udføres med eller bevæger sig i” (ordnet.dk: tempo). Med denne abstrakte definition vil vi i denne artikel sætte tempo i en grammatisk kontekst og se på, hvordan denne hastighed forholder sig til verbernes bøjning. Selvom tempo oprindeligt betyder tid, er tempus på

dansk ikke et tidssystem, forstået på den måde, at det kan bruges til at definere en række andre udtryk end blot tid. Tid er egentlig en abstrakt størrelse, der anses for at definere en afstand (Hansen og Heltoft, 2011, p. 688). Det er afstand både i:

1. Den rumlige forstand; som er forskellen på i år og sidste år.
2. En afstand i nærhed til den talende, altså en subjektiv betydningsfunktion, som bestemmer om vi siger “Jeg har hentet bøgerne, og snakket med vores underviser” og “Jeg havde hentet bøgerne, men så mødte jeg vores underviser, og snakkede med hende”.

Tempus bruges dog også til at placere sætningen i tid, hvilket vi visuelt vil forklare senere. På dansk findes der otte tempusformer: Præteritum, pluskvamperfektum, perfektum, præsens, futurum perfektum, futurum pluskvamperfektum, futurum præteritum, futurum. Men egentlig kan man sige, at der kun findes to *tider*; nemlig præsens og præteritum. Disse er de eneste i bøjningssystemet, der har sine egne rene former, der er *definerende* for sin tid.. Alle andre tempusformer er konstruerede og indgår i en større verbal struktur. Det vil sige, at de blot er *udtryk* for tider. Tempus kan udtrykkes med et hovedverbum alene eller med et hjælpeverbum + hovedverbum. Det er med disse

hjelpeverber, vi konstruerer alle de tempusformer, der udvider systemet til ikke blot at være præsens og præteritum.

TID PÅ LINJE

Verber kan alene kun udtrykke en handling, men med en tempusform bliver denne handling sat i en kontekst. Langt de fleste sprog har en angivelse af tempus, udtrykt gennem verber, så man kan placere begivenheder/hændelser på en tidslinje: før, nu og efter taletidspunktet. Dette vil vi illustrere i nedenstående tidslinje.

Der er på dansk, som sagt, kun to poler af tempusbøjning: Præsens og præteritum, her markeret med nul og minus ét. Ved disse tider er verbet finit; det vil sige bøjet. Ved de andre tidsudtryk på tidslinjen ses en bøjet form af præsens eller præteritum + et hjælpeverbum i infinit form. Hvis verber ikke bøjes, kaldes de infinitte - det vil sige, at de fremstår i deres rene form, stammen. En sætning giver kun grammatisk mening på dansk, hvis den indeholder et finit verbum. Det finitte verbum er med til at definere sætningens forløb både for subjektet og for handlingen. Med andre ord kan man sige, at verbets bøjning tildeles forskellige kategorier, hvor man finder form (fx nutids-r), betydning (fx præsens) og funktion (fx hovedverbum eller hjælpeverbum) - det er på baggrund af funktionen, man inddeler i finit og infinit: Et hjælpeverbum er altid finit, og det samme er et hovedverbum, hvis det optræder i sætninger uden hjælpeverbum. Tiden, hvori de ovenstående kategorier tilskrives, fremgår af tidslinjen herover. Vi vil i næste afsnit fokusere på sammenhængen mellem præsens som bøjningsform og nutid som tidslig oplevelse.

NUET I NUTIDEN

Nu. Tiden lige nu, vores nutid. Nutiden er det tidsrum, vi befinder os i *lige nu*, det øjeblik, hvor jeg sidder og skriver dette, og det øjeblik, hvor du sidder og læser det - begge er præsens, men med to forskellige udgangspunkter. Min nutid, mens jeg skriver, er datid for dig, som læser dette lige nu i din nutid. Det har altså fundet sted, og er dermed overstået, det har ikke

længere samme grad af relevans for mig som skribent, da det har fået en ny virkelighed og et nyt præsens gennem dig som læser, der læser dette nu. Præsens

danner en ramme for forståelsen af de andre tider, da vi altid forholder os til tiden ud fra den position, vi befinder os i nu og her. På tidslinjen ovenfor er præsens præsenteret som midterpunktet; et udgangspunkt for enhver tid. Vores omdrejningspunkt ligger derfor i præsens, da den er lige nu og her og tættest på os. Præsens kan siges at være den letteste tid at forstå og den vigtigste tid at mestre sprogligt, da vi ikke kan forholde os til vores væren i verden i netop dette øjeblik, hvis vi ikke kan bruge præsens til at udtrykke os. Ifølge Christensen og Christensen (2014: 102) dannes præsensformen rent grammatisk ved den morfologiske endelse -r, som lægges til verbets stamme, undtaget modalverber, der på dansk ikke har en -r endelse. I dansk talesprog udelader man også endelserne. Præsens-r er et skriftsprogligt tiltag, som er en endelse mange finder besværlig, idet man ikke kan høre den i det talte sprog. Men -r er vigtigt, da det fortæller, at hvad man foretager sig, sker her og nu, der hvor vores udgangspunkt er på tidslinjen.

DA DET VAR DATIDEN

Da. Dengang, i datiden, var det nutid. Men nu er det datid. Præteritum er den anden grammatiske tid, vi har i dansk, som bruges til at beskrive ting, der er passeret i tid. Ifølge Christensen og Christensen (2014: 102) er præteritum en lidt mere kompliceret størrelse at bøjne på dansk end præsens, da verberne her inddeles i stærke og svage. De stærke verber har ingen morfologisk endelse i præteritum, men ofte foretages der et vokalskift i verbum-stammen. Alle stærke verber har altså et uregelmæssigt bøjningsmønster. De svage verber, som er de mest kendte på dansk, har endelserne -ede eller -te i præteritum. Disse er morfologiske endelser, der tillægges verbets stamme. Nogle gange er det, der skete i datiden, ikke relevant længere, og andre gange er det. Præteritum beskriver altså de handlinger, som er sket før præsens og er afsluttet. Dette er den tydeligste skelnen mellem præsens og præteritum. Derfor er det også vigtigt at holde sig

til den samme tid hele vejen igennem, når man skriver tekster, da dette skaber kohærens. Kohærens er med til at give teksten en overordnet struktur. Når man vælger at skrive noget i præsens, selvom det egentlig hører til i præteritum, indikeres en større relevans. Jo tættere tiden er på præsens, jo mere relevant er den. Derfor kan noget, der foregår i præteritum, virke mindre overbevisende, da det hører fortiden til, så at sige. Hvad der tales om i præteritum er altså sket og kan ikke laves om, men hvis det fortælles i præsens, kan man give det en nutidig vinkel.

TID I NARRATIVER

I mundtlige historier er der også ifølge Labov og Waletzky (1966, p. 25) en særlig pointe med at holde styr på tiden. Ifølge deres strukturelle model for narrativer, er der en temporal lås, hvilket vil sige, at begivenheders optræden i historien ikke kan byttes om på, uden at historien falder fra hinanden. Narrativet starter typisk med en orientering af, hvornår historien foregår, hvem der er med, og hvilken situation der er tale om. Orienteringen er narrativets første funktion, men kan dog også være at finde i evalueringen, narrativets tredje funktion. Evalueringen er den funktion, der viser narrativets pointe, og kan referere til mange forskellige tider, når den bliver brugt. Funktionen fungerer som en kommentar fra fortælleren i nutiden til det, der skete i datiden. Et narrativ er ikke komplet, før der er en evaluering med. Det er her fortælleren viser, hvorfor historien fra datiden er relevant i nutiden.

Et ekstra element, man kan bruge helt til slut i narrativer, er det, som Labov og Waletzky kalder et coda, og som udgør narrativets femte funktion. Codaet bruger fortælleren til at trække historien tilbage til nutiden. Codaet er ikke styret af narrativets tid, og bruges derfor til at vise, at fortæller og modtager er tilbage i den virkelige tid, uden for narrativets tidslige ramme.

KILDER:

- Christensen, Lisa Holm og Christensen, Robert Zola. 2014. Dansk grammatik. 3. udgave, 1. opslag. Odense: Syddansk universitetsforlag.
- Hansen, Erik og Heltoft Lars. (2011). Grammatik over det danske sprog I-III. 1. udgave. Syddansk Universitetsforlag
- Labov, W., & Waletzky, J. 1997. Narrative analysis: Oral versions of personal experience. Journal of Narrative & Life History, 7(1-4), 3-38.
- <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tempo> - Tempo (senest besøgt 1. marts 2019)

FILOSOFISK FAKTABOKS

Har tiderne deres egne bestemte tempi?

Når vi kigger tilbage på året, der er gået, eller genspiller minder for vores indre øje, så sker begivenheden typisk langsomt. Vi kan huske mange detaljer, og når vi fortæller om det, udfolder det sig ofte langsomt og detaljeret. Der er måske ikke den samme trang til at skynde sig, da begivenhederne er overstået og dermed ikke kan ændres i forhold til fortællingen heraf.

Når fx håndboldspillere fortæller om en nyligt overstået kamp, foregår det ofte i nutid, og det bliver fortalt ret hurtigt. Måske fortæller vi begivenheder i nutid hurtigt, fordi de er relevante lige nu, og derfor skal vi hurtigt videre, fordi det jo er *lige nu*.

Når vi snakker om ting ude i fremtiden, kan tempoet gå lidt op og ned, både fordi vi ikke ved, om det overhovedet bliver relevant (ingen kan vide hvad fremtiden bringer), men også fordi vi ikke har en fremtidsbøjning, som vi har en nutids- og en datidsbøjning - og derfor skifter vi rundt i tempoet for ytringen af fremtidige begivenheder. Kan det være, at vores prosodi står i stedet for en grammatisk bøjning?

HVAD SÅ MED NU?

Vi har i denne artikel vurderet, hvordan tempus er definerende for sproget. Verber er den eneste ordklasse, der findes på alle sprog, og de er dermed universelle for alle sprogs morfologi og syntaks. Alle sprog forholder sig til handlingen i sætningen, og verber er udtryk for især hvilken tid, sætningen er placeret i. Tempus ligger i verbet, og det er altså det, der skaber konteksten for alle sætninger. Tempus er med til at markere, hvor i tiden sætningen hører til og også hvilken relevans i verden, sætningen har. Tempus er essensen for formidlingen af enhver sætning og for forståelsen heraf. Når vi ytrer os i præsens om noget, der ikke forekommer i nutiden, men egentlig "hører fortiden til", forstår vi den stadig i sin nutidige form, da valget af præsens gør den relevant for nutiden. På den måde forstår vi, hvorfor ytringen bliver fortalt.

HVAD ER DET AKADEMISKE KVARTER FOR DIG?

Af: *Ditte Bomholt & Lærke Futtrup Jensen*

I en hverdag i højt tempo, kan et kvarter være dyrebart. Derfor har vi fra Spindet været i felten for at forhøre os om, hvordan det akademiske kvarter betragtes og benyttes. For skribenterne på Spindet, kan man i hvert fald nå at få et par linjer til et interview, hvis man da formår at fange de travle studerende på vej til undervisning.

KAREN 29, RETORIKSTURENDE

”Jeg ved ikke, om det virker. Som jeg har fået det forklaret, er meningen, at man forventes at ankomme hel, og så har man kvarteret til at pakke ud og gøre sig klar. Men jeg møder bare et par minutter før den er kvart over. Jeg skal ikke bruge et helt kvarter på at åbne min computer ...”

JEANETTE 25, SPROGPSYKOLOGI-STUDERENDE

”For mig er det akademiske kvarter en slags buffer, som jeg kan benytte mig af, hvis der for eksempel er problemer i trafikken på vej herud [til universitetet].”

FATIME 22, ENGELSKSTUDERENDE

”Jeg bruger det akademiske kvarter på at komme for sent. Det tager mig 25 minutter at komme herud, og ofte kommer jeg 5 minutter for sent, fordi jeg alligevel er taget senere hjemmefra.”

FAKTA

Det akademiske kvarter stammer fra en tid, hvor det ikke var normalt for studerende at gå med armbåndsur. I de ældre universitetsbyer slog kirkeklokkerne hver time, og så havde de studerende et kvarter til at komme hen til undervisningslokalet.

ANTON 26, STUDERENDE PÅ MEDIEVIDENSKAB AALBORG UNIVERSITET

”Jeg betragter det akademiske kvarter som overflødigt og ligegyldigt. For jeg forholder mig kun til, hvornår man skal møde. Og dem, som har svært ved at komme til tiden, får alligevel svært ved det ... Jeg bruger det akademiske kvarter på at være langsommere.”

JULIE 24, SPROGPSYKOLOGISTUDERENDE

”Jeg møder altid hel, og så er der lige et kvarter med pause, før undervisningen starter. Det er ligesom med pauserne i undervisningen, som jeg kan bruge på at hente kage eller fylde min vandflaske op.”

Ud af alle dem, vi interviewede til denne lille voxpop, var der ingen, som kendte til det akademiske kvarters oprindelse. Alle var klar over, hvad vi spurgte ind til, men ingen havde rigtig tænkt over, hvor fænomenet kommer fra. Noget tyder på, at det i dag er blevet en så inkorporeret del af kulturen på universitetet, at man har valgt at bibeholde det til trods for, at der egentlig ikke længere er behov for det ekstra kvarter.

Vi på redaktionen synes da også, at det er en hyggelig tradition, som på næsten daglig basis minder os om, at vi er universitetsstuderende.

TEMPO, GENRE OG FØLELSE

Musikeres kommunikation i improviseret musik

af Morten Rohde

“With a Little Help from My Friends”

Med lidt hjælp fra vennerne er flere gode sange blevet til. Lennon og McCartney sad tilbage i 1967 og skrev teksten til denne klassiker. Som med al musik har folk lyttet til denne sang og forstået den på hver deres måde. Tekster kan fortolkes ganske forskelligt afhængigt af lytteren, og sange kan forstås på adskillige måder hos forskellige mennesker. Anderledes kan det være med musikken bag. De fleste kan sikkert huske at have oplevet at få kuldegysninger, når et bestemt stykke spilles. For eksempel vil musikken, der spilles omkring og efter Sigfrieds død i Wagners opera *Ragnarok*, nok få hårene til at rejse sig hos de fleste. Musik har derfor et kommunikativt aspekt. Når mennesker skaber musik sammen, er der altså et forhandlingsaspekt mellem musikerne i forhold til, hvad man ønsker, at musikken skal kommunikere, og hvordan man i hvert fald håber, at musikken bliver fortolket. Denne artikel undersøger, hvordan musikere, der udøver improviseret musik, nonverbalt forhandler musikkens kompositoriske sammensætning, mens de spiller, og hvordan de altså kommunikerer og forsøger at skabe fælles forståelse omkring, hvad man ønsker, at musikken skal lyde.

HVORDAN FORSTÅR MENNESKER HINANDEN GENERELT?

Når mennesker kommunikerer, bruger vi høj grad blikket til at forstå forskellige aspekter af kommunikationen. Vi monitorerer blandt andet hinanden for at fastslå niveauet af engagement i talen (Ruusuvuori 2001; Goodwin 2007) og for at sikre, at peg og referencer forstås af modtageren (Goodwin 2003). Når man kommunikerer, udfolder kommunikationen sig inden for en deltagerramme, det rum, som er tilgængeligt for deltagerne af kommunikationen (Goodwin 2002, egen oversættelse). Menneskers evne til at forstå intentionerne bag andres bevægelsesmønstre og projektioner (kursen og målet i deres bevægelser) er genstand for mange teorier. Det er kendt i neurologien, at man kan observere, hvordan centre i hjernen viser øget aktivitet hos personer, der ser andre udføre en opgave eller gør en bestemt bevægelse. Meget af aktiviteten sker i områder, som også viser aktivitet, når man beder personerne udføre samme opgave eller

bevægelse selv. Dette har ledt til en teori om spejlneuroner i hjernen, som altså skulle være grunden til, at vi (ofte) forstår andres intentioner meget præcist (Fogassi 2005; Iacoboni 2005, 2009; Robinson 2009). *Radikal simulationsteori* er teorien om, at vi kognitivt udfører konkrete simulationer af andres gøren og laden for at forstå den, og at dette er grunden til, at vi forstår hinanden.

Dette er naturligvis blot en mulig forklaring. Der er generelt uenighed om vigtigheden af simulationer, og hvordan simulationer skal tolkes, og nogle mener, at det som sådan kan være hele hjernen, der kører simulationer, end blot nogle enkelte specifikke neuroner eller hjernedele (Winkielman 2009). Uanset det eksakte cerebrale udspring, er der ingen tvivl om, at vi både kan læse og forstå andres bevægelsesmønstre og mål, og vi kan arbejde med en teori om en form for *intentionalitetdetektormekanisme* (Bermúdez 2014). Vi udnytter, at vi ved, at andre ligeledes har denne evne, og vi kommunikerer ofte bevidst og viser vores intentioner i sociale sammenhænge (Haddington et al. 2012). Spørgsmålet for improviseret musik bliver da, hvilke nonverbale værktøjer, der benyttes til at kommunikere et ønske om et skift i musikkens stil, tempo eller form.

TEORI OM MUSIK OG IMPROVISERET MUSIK

Vestlig musik bygget op af skalaer af harmoniserende toner. Sange er ofte bygget op med vers, omkvæd, vers, omkvæd og eventuelle introer, outroer, broer og C-stykker (mellemstykker, der afviger lidt fra formen i vers og omkvæd). I jams, der er udførelsen af improviserede eller uøvede musikstykker, har man ikke nødvendigvis den samme faste opbygning. Hvordan reglerne er for jams, er også meget genreafhængigt. Nogle genrer foreskriver, at man følger en form, der hedder kendingsmelodi, et vers der gentages, og hvor musikerne skiftes til at spille solo, og slut kendingsmelodien igen. **En anden form er kendingsmelodi, forudbestemte vers, kendingsmelodi, vers, jammede soloer** og til slut kendingsmelodi igen. Disse to former er ganske udbredte i jazz (Gupta et al. 2017), men som vi skal se i datamaterialet, gælder dette ikke for alle jamgenrer og jamsener.

Ændringer i et musikstykke eller skift til et andet

musikstykke kan ske flydende ved hjælp af moduleringer (skift i toneart) eller ved skift i tempo. Det er nødvendigt, at begge dele er aftalt, og i den frie form for jam, som denne undersøgelse beskæftiger sig med, er det altså nødvendigt at kommunikere dette til andre musikere. Et studie, hvor testpersoner skulle bedømme en sangs tempo, og fik vist henholdsvis en meget energisk danser og en meget rolig danser, sammen med musikken, viste, at man bedømmer tempo som hurtigere, når en sang akkompagneres af energifyldt dans (London et al. 2016). Der er altså grund til at tro, at f.eks. tempoforøgelse eller temposkift kan kommunikerer ved kropsligt udtryk.

Blanding af genrer i forbindelse med jam er kendt som noget, der kan lede til problemer og misforståelser musikerne imellem grundet de forskellige paradigmer inden for genrerne (Piekut et al. 2016). Der er også mange genreforventninger både hos lytteren og mellem musikere. Der er ganske fastsatte rammer for, hvad man kan og bør inden for en bestemt genre. Tænk blot, hvis nogen spillede en diskoklingende slapbas på et klassisk stykke, eller hvis man forsøgte at tilføje skrig og hård rockguitar til et stykke jazz-musik. Det ville øjensynligt løfte nogens øjenbryn. Musik er altså opbygget meget af kontinuitet, opbygning og tilbagevending til kontinuitet og mønstergenkendelsen er altså vigtig i musik. Dette er også meget sigende for det kommunikative aspekt af musik, hvor forventning og forløsning bærer en del af budskabet (Corke et al. 2014).

KROPSSPROGSANALYSE AF MUSIKERE PÅ EN ÅBEN SCENE

Dataet, der informerer denne analyse, består af videoer på i alt 50 minutter fra to forskellige aftener på Spillestedet Stengade. Videoerne er både selve musikstykkerne og indledning og afslutning på numrene. Videoerne er så vidt muligt optaget således, at alle de optrædendes ansigter og positur er til syne. Der er dog tilfælde, hvor en optrædende er midlertidigt skjult bag en anden, og i disse tilfælde er det altså ikke muligt at redegøre for deres blik og kropssprog. Videooptagelserne er foretaget under arrangementet *PlayIt*, der er en åben scene for musikere på alle niveauer. På scenen står instrumenter til fri afbenyttelse, og kutymen på stedet er, at man blot kan træde op på scenen og tilslutte sig de i forvejen spillende musikere, hvis ikke andet er anvist af værterne. Musikere, der er genkendelige på billederne i denne artikel, har givet deres samtykke til brug. Til analysen benyttes en udvidet form af samtaleanalyse. Ved samtaleanalyse brugt på talt sprog og eventuelt kropssprog, er en hovedpointe at se, hvad en sprogfunktion udretter. I dette data er

der så godt som ingen tale, og fokus ligger derfor på brugen af blik og gestik. I analysen af improviseret musik, er det yderligere en overvejelse, om en sprogfunktion kan udrette en ændring i tempo, riff, genre eller lignende, og det er altså dette, der er fokusområdet for kommunikationens udvikling.

BLIK SOM VÆRKTØJ TIL AT ANERKENDE ANDRES AGEREN

Som i så megen anden social omgang benyttes blikket under improvisation til at vise, at man er engageret i det, en anden musiker fremfører. Det ses flere gange, at en trommeslager laver nogle markerede slag, der ligger lidt uden for det gennemgående tema, og det fører ofte til, at en anden musiker søger trommeslagerens blik. Dette ses mellem bassisten og trommeslageren i en video, hvor dette sker flere gange. Her mødes deres blikke kort, men uden at det leder til nogle yderligere ændringer i musikstykket. Altså antyder det nærmere, at bassisten søger at afklare, om trommeslageren vil tage musikken i en ny retning. Den manglende kommunikation tilbage fra trommeslageren ses i disse tilfælde som trommeslagerens kommunikation om at forblive i status quo.

Ved afvigelser i musikstykket er der flere tilfælde af blikke, der synes at søge forståelse for en anden musikants præstation. I billede 1 ses, hvordan trommeslageren viser, at han ønsker, de andre musikere skal fortsætte rundgangen. Dette sker ved en cirkulerende bevægelse med trommestikken. Gestikulationen sker efter flere af de andre musikere har kigget mod trommeslageren, som i længere tid ikke har spillet noget, og trommeslageren synes altså at ville indikere, at han fortsat er med i improvisationen, men at han afventer en udvikling i musikken eller lignende.

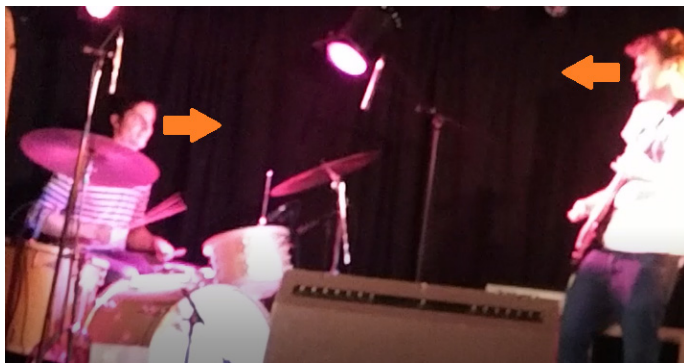

Optrædende, der tilslutter sig nummeret, mens det er i gang, søger andres blikke og istemmer først på instrumentet, når personens blik er blevet mødt og ingen indvendinger er givet mod tilslutningen. Dog kan det

også observeres, at musikere blot tilslutter sig uden at søge blikke eller bekræftelse. Dette kan både være på grund af en følelse af hjemlighed på scenen, men kan også være på grund af den givne sociale kontekst, hvor man som udgangspunkt er velkommen, og på grund af genren, der foreskriver, at bestemte instrumenter kan tilføjes.

ØJENKONTAKT SOM FORHANDLINGSVÆRKTØJ

Når et nyt stykke påbegyndes, kan man observere mest direkte øjenkontakt mellem musikerne. Da ingen af improvisationerne i dette data var baseret på en allerede aftalt opbygning, går de første øjeblikke af improvisationen med at ”forhandle” en genre, et tempo og en følelse. På billede 2 ses, hvordan en bassist og trommeslager indledende retter deres positur mod hinanden og holder øjenkontakt over en længere periode, mens de starter et nummer op. Først da begge er enige om en genre og rytme, flytter de fokus fra hinanden. Kort efter skifter trommeslageren rytme, og bassist og trommeslager udveksler igen blikke. Da trommeslageren for anden gang skifter rytme, mødes deres blikke ikke, men bassisten følger den nye rytme uden problemer. Det virker altså til, at der er et vist rum for musikkens udfoldelse, som skal forhandles på plads, og når dette er sket, kan man frit variere inden for dette område, uden andre musikere nødvendigvis stiller sig uforstående. Det er altså i høj grad en socialt acceptabel kontekst, der skal forhandles musikerne imellem, og som opstiller, hvad der kan udspille sig uden at lede til misforståelser eller undren.

Ønsker man at tage improvisationen i en ny retning, kan dette opnås ved at udvise en gestikulation, der udviser en intention, og søge andres blikke. Under en længere jazzimprovisation, løfter trommeslageren begge trommestikker, for at få alle musikere til at markere på samme slag. Han kigger derfor i længere tid rundt på de andre musikere med vidt åbne øjne og åben mund. Da alle har opdaget trommeslagerens signal og rettet blikket mod ham, løfter han armene for at udføre en række hårde markeringer (billede 3). Alle

synes at forstå hans intention, og det må derfor også i dette tilfælde tilskrives en forståelse for musiske udfoldelsesmuligheder og genre blandt musikerne. Gestikulationen, som trommeslageren gør før de hårde markeringer, leder til, at alle foretager slag i samme takt som trommeslageren. Denne gestikulation virker derfor til at have en specifik betydning i situationen, som forstås af alle musikerne.

MUSIK SOM KOMMUNIKATION I SIG SELV

Der er også mange tilfælde, hvor blikke ikke gengældes, når en musiker kigger mod en anden musiker, som netop har initieret et stilskitte eller rytmeskitte. Det synes, at den ene musiker søger bekræftelse i en antagelse om et stilskitte eller lignende, men ikke får det. Når dette er tilfældet, stopper musikken aldrig, og det leder aldrig til dyb forvirring musikerne imellem. Det skyldes, som beskrevet tidligere, at genre inden for musikken foreskriver forskellige udtryk, instrumentbesætning og udførsel. Et eksempel er en bassist, der påbegynder en blueskala under et hårdere rocknummer, og altså bryder med genren, der spilles. Da trommeslageren hører ændringen, men ikke kan få øjenkontakt efter stilskittet, ændrer trommeslageren også sin spillestil over mod et mere blues-klingende udtryk. Der er også mange tilfælde, hvor en musiker initierer soloer eller kortvarigt stopper med at spille, uden det leder til forklaringssøgende blikke fra andre musikere. Det ses blandt andet, når en vokal træder ind, og de andre musikere dæmper volumen og solo-spil en smule, eller når en violin tager over for vokalen og bliver den melodiske midte i stykket. I disse tilfælde fortsætter musikken også ufortrødent, og der må altså ligge en forudindtaget viden om improvisation og genre bag. Når først en improvisation er startet, er der altså ikke de store kommunikative forhandlinger i forhold til stykkets præcise udvikling.

BLIK OG GESTIKULATION ER TALEGENRER I MUSIKKENS SPROG

Blik og gestikulationer bruges i høj grad blandt improviserende musikere. Der er dog også en stor portion af det kommunikative i musikken, der er indforstået.

Positur mod en anden musikant og øjenkontakt er en vigtig brik, når en improvisation skal improviseres. Her forhandler man om, hvilken genre, hvilket tempo og følelse man vil udforske i improvisationen. Man søger at afklare, om man er på samme side som andre medoptrædende, og er der ingen indvendinger, etablerer man sammen en stilart. Bryder en musiker op med denne stilart, kan man observere, hvordan andre musikere søger at få øjenkontakt med denne musiker. Forhandlingen om genren og den ønskede øjenkontakt efter stilbrud minder i høj grad om brugen af blikket til at monitorere engagement i samtalen i det talte sprog og blikket til at sikre, at en modtager forstår en reference. I dette tilfælde, er referencen en musikalsk genre, som man ønsker at blive enige om. Genren kan forstås på samme måde som et register inden for sprogbrug. Altså brugen af forskellige talegenrer alt efter om man står på talerstolen i Folketinget eller bestiller morgenbrød hos bageren. Disse registre foreskriver, hvad der er normalt sprogbrug i situ-

ationen, og det er meget det samme, der foreskrives, når en genre er blevet etableret: hvad er tilladt, og hvad ikke er. Det interessante er, at musikken i sig selv er den bærende formidlende faktor i et register, og musikken altså udfolder sig med sine egne kommunikative ledetråde. Det verbale såvel som nonverbale sprog er altså ikke nødvendigt for at forstå intentioner i musik. Det klarer den simple udførelse af musikken, så længe man ikke træder uden for genren, i hvilket tilfælde man kan observere, at musikere tyer til blikket for at opklare, intentionen bag afvigelsen. Intentionerne hos andre musikere forstås altså i høj grad ud fra genren, der fortæller, hvordan man kan forvente, at de optræder. Genrer er på den måde også en socialpsykologisk konstruktion, der opstiller rammer for musikerne. Der er derfor begrænsninger for, hvad der kan ske i en improvisation. Improvisationen ligger i at bære sig frit, så længe man holder sig inden for rammerne af genren.

BIBLIOGRAFI

- Blatt, Ruth. (2014). "Six Surprising Things That U2 And The Red Hot Chili Peppers Have In Common Other Than A Spotlight At The Super Bowl". Forbes.com. Tilgængeligt 24. jan. 2019.
- Fogassi, L., Ferrari, P. F., Gesierich, B., Rozzi, S., Chersi, F., & Rizzolatti, G. (2005). "Parietal lobe: From action organization to intention understanding". *Science*, 308, 662–667.
- Goodwin, Charles (2003). "Pointing as situated practice". Fra Sotaro Kita (ed.), *Pointing: Where Language, Culture and Cognition Meet* (pp. 217-241). NJ: Lawrence Erlbaum.
- Goodwin, C. (2007). "Participation, Stance, and Affect in the Organization of Activities". *Discourse and Society*, 18(1). 53-73.
- Haddington, P. et al (2012). "Civil inattention in public places: Normalising unusual events through mobile and embodied practices". *Forum Qualitative Sozialforschung* 13(3).
- Iacoboni, Marco. (2009). "The Problem of Other Minds Is Not a Problem: Mirror Neurons and Intersubjectivity" in Pineda, J., & SpringerLink. (2009). *Mirror neuron systems, the role of mirroring processes in social cognition (Contemporary neuroscience)*. New York: Humana. 121-133
- Iacoboni, M. (2005). "Neural mechanisms of imitation". *Current Opinion in Neurobiology*, 15, 632–637.
- London, J., Burger, B., Thompson, M., & Toivainen, P. (2016). "Speed on the dance floor: Auditory and visual cues for musical tempo". *Acta Psychologica*, 164(C), 70-80
- Piekut, B., Lewis, G., & Racy, A. (2016). "Musical Improvisation". In *The Oxford Handbook of Critical Improvisation Studies, Volume 2*. Oxford University Press.
- Robinson, R. (2008). "How Mirror Neurons Help Us Understand Insights of Others and Are Impaired in Autism". *Neurology Today*, 8(12), 20-21.
- Ruusuvuori, J. (2001). Looking means listening: *Social Science and Medicine*, 52, 1093-1108.
- Stivers, T. & Sidnell, J. (2005). "Introduction: Multi-Modal Interaction". *Semiotica*, 156(1/4), 1-20.
- Winkielman, Pitor, Niedenthal, Paula M. & Oberman, Lindsay M. (2009). "Embodied Perspective on Emotion-Cognition Interactions". In Pineda, J., & SpringerLink. (2009). *Mirror neuron systems, the role of mirroring processes in social cognition (Contemporary neuroscience)*. New York: Humana. 235-257

Perspektiver fra en stud. sprogpsykologi i Hong Kong

Af: Ditte Bomholt

Det er midt om natten, da skydedørene åbner sig for os ved lufthavnens exit. En bølge af varm luft strømmer imod os. Det regner. Regn, som man i danske munde ville kalde ”skybrud”. Her hedder det bare regn. Regn, der øser ned og trommer højlydt på tagene af taxierne. Vi prajer en rød vogn, der fører os på ukendte veje, som vi kun kan ane gennem striber af løbende regndråber. Efter fyrrer minutter tager vi et højresving til en snoet vej på et mørklagt campus. Endelig er vi ankommet til *The Chinese University of Hong Kong*.

Processen, at skulle søge et udvekslingsophold, kunne også afbildes som en køretur i mørket. Man er ikke helt sikker på, hvor man kører hen. Til gengæld fandt jeg det selvransagende at formulere ansøgninger, hvor jeg skulle begrunde, hvad Sprogpsykologi er og kan. En sund øvelse på et tværfagligt studie som vores, hvor der kan være brug for at stille spørgsmål som; hvad er *psykologi* indenfor vores felt? Hvad er det egentlig vi kan, når vi lige om lidt er færdiguddannede? Og hvordan kan SPS harmonere med andre forskningsfelter? Og så var ansøgningsprocessen en god øvelse i en refleksion af mine kompetencer og ambitioner. Allerede inden afrejse, begyndte mit udvekslingsophold at sætte studiet i *perspektiv*. Efter opholdet så jeg, at alle disse overvejelser, der fulgte med ansøgningsprocessen, skulle være startskuddet til en af de mange måder, mit udveksling bidrog med perspektiv på.

Jeg drejede globussen til Sydøstasien og fløj til Hong Kong et par måneder senere. Her stod vi i den varme regn med våde kufferter og så taxaens forsvindende baglygter. Nu skulle et kantonisk eventyr begynde.

Men begyndelsen var knap så eventyrlig. Til min store skuffelse blev kun ét fag på kandidatniveau godkendt, og jeg måtte, trods retorisk assistance fra UCPH-abroad, søge fag på 4. års bachelor niveau. Jeg tilmeldte mig kurser på litteraturkritik og fik lov at foretage et individuelt mini-forskningsprojekt. Selvom mine forventninger slukkede en smule, skulle de kurser vise sig at være spændende at følge, og det endte med at blive et fagligt lærerigt og perspektivrigt semester. Og det er derfor, at jeg fik lyst til at skrive denne reportage.

Det individuelle research projekt var særligt spændende. Her skulle jeg indsamle empiri, der skulle refereres i en samlet rapport. Friheden til at kunne sammensætte sit eget projekt var en oplagt mulighed for at gøre SPS relevant, og gjorde det muligt at dykke ned i emner, der var interessante for min tilværelse i Hong Kong og skræddersyet til mig. Vigtigst af alt var det en oplagt mulighed for at afprøve, hvordan det kan være at skrive et mini-speciale. Og jeg skulle få en masse spørgsmål, svar og ikke mindst: perspektiv.

Som det nok er læseren bekendt, er Hong Kong kendt for at være et ”springbræt mellem Østen og Vesten” – og netop dette blev mit udgangspunkt. Mange børn og unge af ressourcestærke familier i Hong Kong går på international skole – af politiske, karrieremæssige, og prestigemæssige årsager. Eftersom Hong Kong står i et politisk limbo, som gammel britisk koloni med britisk lovgivning men i 1997 blev overdraget til Kina, er der subtilt uro i befolkningen. Professor Fung, der vejledte mig i projektet, fortalte bl.a., at de fleste oven i købet sørger for, at deres børn får pas i andre lande; Canada, USA, England og Australien, for at undgå at blive ”fanget” under Kinas strammere lovgivning, når Kina endeligt overtager magten i 2047. Ved at sende sine børn i international skole,

sikrer man, at de kan tage high school og universitetseksaminer i udlandet. Denne sikring af børnenes fremtidige muligheder er samtidig med til at danne en kløft i børnenes tilhørsforhold til Hong Kong. Jeg fandt ud af, at mange af mine medstuderende definerede sig som *Third Culture Kids*, et antropologisk begreb, som blev anvendt i flæng på de fag, jeg tog. Begrebet Third Culture Kid introduceredes af Ruth Hill Useem i 70’erne og beskriver i korte træk børn af familier med en særlig mobil livsstil dvs. børn, der har fulgt deres forældre (af karrieremæssige årsager) fra deres første/hjem-kultur til en anden kultur, som de ikke har tilpasset sig, og derved udviklet deres egen ”expatriates culture”, som man kalder *third culture* (Useem 1973). Flere af mine medstuderende og deres venner definerede sig som third culture kids – ikke fordi de har rejst meget, flere har aldrig – til min store overraskelse – været uden for Hong Kong! Men fordi de ikke føler tilhørsforhold til noget sted eller land, men derimod identificerer sig med karakteristika, for hvad der definerer third culture kids (Pollock & Van Reken 1999).

Mit mini- forskningsprojekt blev således et studie om disse unges identitet og tilhørsforhold til Hong Kong. Det blev sprogpsykologisk relevant, da mine undersøgelser viste, at deres identitet i høj grad var bundet op på sprogbrug. Jeg fandt bl.a., at informanterne befandt sig i et kulturelt flux, hvor de anså deres modersmål som engelsk – men et engelsk, der kunne veksle i dialekt – og et engelsk, som ikke var bundet op på et særligt engelsksproget land, men til kulturen fra det internationale skolemiljø. Derudover var der sket en *detachment* fra det kantonesiske sprog og dermed også fra Hong Kong kultur og i særtilfælde deres egne kantonisk-talende familier.

I kølvandet på dette studie begyndte jeg at se, hvad der mentes, da man fortalte mig, hvad akademisk perspektiv vil sige. Begreber som third culture kids, *diaspora* og postkolonisme var begreber anvendt i flæng både i og udenfor undervisningen. Begreberne blev kontinuerligt inddraget i undervisningen. Det var bemærkelsesværdigt som dansk studerende at være i et miljø, hvor de lokale medstuderende egentlig ikke føler et tilhørsforhold, hvor de politiske forhold er usikre, og som afspejles i den måde, universitetet bliver drevet på. Kurser var ligeligt fordelt på man-

darin, kantonisk og engelsk, og underviserne kom fra mange andre lande end Hong Kong. Mine undervisere kom fra England, Tyskland, Kina, Holland og Hong Kong. Jeg befandt mig på et universitet, der kigger mere ”udad”, end jeg ser Københavns Universitet gøre. Ved at have en international diversitet hos undervisere, studerende og ved at berøre begreber, der vedgår internationale frem for nationale miljøer kunne kurserne række mere ud imod omverdenen. Om det er godt eller dårligt, det ved jeg ikke. Men når man kommer fra Danmark, hvor diskursen om danskhed og strammere flygtningekvoter er højt på dagsordenen, synes jeg, jeg fik perspektiv på den åbenhed for diversitet og internationalisme, der findes i Hong Kong.

Der var i høj sol, da jeg kørte igennem det familiære landskab på vej til lufthavnen i slutningen af december. Og da skydedørene endnu en gang åbnede sig for mig ved lufthavnens indgang, var min kuffert ved at sprænges med nye bøger. Men så er det jo heldigt, at perspektiv ikke giver overvægt ved check-in.

KILDER

- Pollock, David E.; Reken, R. E. (1999): The experience of growing up among worlds. Boston, USA: Inter-cultural Press
- Useem, Ruth Hill (1973). Third cultural factors in educational change. In Brembeck, C. and Hiler, W. (eds.) Cultural Factors in School Learning, pp 122. Lexington, MA: D.C. Heath.

TING TAGER TID

Af Daniel Osmann

”Når man føler hvor lidet
man når med sin flid,
er det nyttigt at mindes,
at Ting Tar Tid”

Dette lille digt (eller ”gruk”, som Piet Hein kaldte sine små visdomsdigte) hang i mange år i køkkenet i et af mine barndomshjem. Det var udskrevet på farvet papir og sat i ramme, og det var nok ikke tilfældigt, at det hang netop der, hvor man kunne se det fra køkkenet – et sted, man som forælder til en stor børneflokk let kan gå hen og bruge mange af døgnets timer.

Umiddelbart er det en sympatisk lille skrivelse. Grukket minder os om, at vi skal give gode ting lov til at tage tid, og samtidig trøster det os i den lejlighedsvisse fortvivelse, som mange sikkert kender, når man føler, at ens arbejde ikke umiddelbart bærer frugt. Alligevel brød jeg mig som barn ikke om disse fire linjer, uden at jeg dog kunne forklare hvorfor. Det kan jeg heldigvis nu, så den forklaring vil jeg gerne dele, fordi jeg synes, at det er både relevant og interessant (teaser: det handler om diskurser, haps haps).

Som barn genkendte jeg fortvivelsen i grukket – ikke fra mig selv, men fra mine forældres slidsomme tilgang til hverdagen, hvor det altid handlede om, at vi skulle blive færdige med lange lister af ting, som skulle nås, så vi efterfølgende, endelig, kunne slappe af. Desværre nåede vi det sjældent. Vi var aldrig rigtig færdige – og når vi en sjælden gang imellem rent faktisk nåede gennem listerne, så vi endelig kunne hygge os, så forsvandt aftenerne tit med kedeligt fjernsyn eller med et halvt spil Ludo, som sluttede brat, når en af os mistede besindelsen over at blive slået hjem for tredje gang i træk. Til mine forældres fortvivelse levede disse sjældne stunder af frihed derfor sjældent op til forventningens glæde, som man gik og byggede op, mens man sled for at nå derhen. Når dagen var omme, var endnu et dyrebart øjeblik blevet spildt. Men når madpakkerne blev smurt i køkkenet om aftenen, kunne de trøste sig ved ordene ”Ting Tager Tid” – hvilket lige netop gav dem modet til at prøve igen i morgen.

Jeg tror dog ikke, at kilden til deres frustration lå i de ting, som tiden gik med, men snarere i deres måde at anskue værdien af aktiviteternes indhold. Jeg kan

forklare, hvad jeg mener, ved at tegne en tidslinje for en vilkårlig aktivitet. I princippet fungerer den, uanset om aktiviteten er oprydning, en cykeltur, et spil skak eller noget helt andet – formålet med tidslinjen er blot at illustrere, at enhver aktivitet indeholder en proces og et resultat:

Når du fx rydder op, består processen i at lægge ting på plads, og resultatet vil være, at dit hjem er mere ryddeligt. Her vil resultatet for de fleste være mere interessant end processen, men i rigtig mange andre aktiviteter kan det variere meget, om det er processen eller resultatet, der opleves som det vigtigste. Nogle gange cykler man således med et formål for øje – måske for at nå på arbejde eller for at brænde kalorier af – andre gange cykler man, blot fordi solen skinner. Ofte spiller man skak for at vinde (det er jo det, spillet ”gælder om”), men nogle gange sker det alligevel, at man giver sin modstander et lille tip, hvis man kan se, at de har overset et godt træk – måske især, hvis man spiller med en nybegynder. I den slags situationer bliver det tydeligt, at processen reelt er vigtigere end resultatet; at et godt spil er sjovere end et vundet spil.

Selv om oprydning som nævnt umiddelbart er en aktivitet, der mere entydigt er motiveret af resultatet, har de fleste, der har prøvet at motivere børn til at rydde op, nok også oplevet, at selv oprydning kan gøres ganske procesorienteret ved at lave det om til en leg: ”Lad os se, hvor mange ting vi kan nå at samle sammen på 1 minut!”. Selvom ethvert barn sagtens kan gennemskue, at der stadig er tale om oprydning, så bliver aktiviteten med lidt held så tilpas interessant, at de gør det af lyst fremfor af flid – og på den måde bliver processen vigtigere end resultatet.

Denne balance mellem proces og resultat er kernen i legeteoretikeren Jørn Møllers (2010) definition af leg: hvis processen er vigtigere end resultatet, så

leger man. Og omvendt, hvis resultatet er vigtigere end processen, så arbejder man. I Møllers definition kan både cykelturen, skakspillet og oprydningen altså opleves som enten leg eller arbejde, afhængigt af om man undervejs fokuserer mest på processen eller på resultatet.

Uanset om man forstår leg lige så bredt, som Møllers definition indebærer, er denne simple skelnen mellem procesorienterede og resultatorienterede aktiviteter enormt indsigtsgivende i forhold til at forstå, hvorfor man oplever aktiviteter forskelligt, alt efter om man gør det, fordi man gerne vil opnå noget med dem, eller simpelthen bare fordi man kan lide det. I den forbindelse er det væsentligt at bemærke, at processen er den eneste af de to dele af en aktivitet, som har **udstrækning i tid** – resultater er derimod blot **et punkt i tid**.

Det betyder, at hvis man gør noget for resultatets skyld, så gør man det først og fremmest for at blive færdig. Og når man er færdig, venter der på den anden side af resultatet en ny proces, som man igen kan glæde sig til at blive færdig med. Det lyder i mine ører som den sikre opskrift på et ulykkeligt liv. Det allermest tragiske er dog, når man på denne måde arbejder mod at blive færdig med en proces, men hvor udfaldet af ens anstrengelser ikke engang bliver det resultat, som man gik og håbede på – og på denne måde ender man med hverken at have nydt processen eller resultatet. Og det var dén fortvivelse, jeg ofte så i mine forældres trætte øjne.

Som barn kunne jeg ikke se, at kilden til denne fortvivelse ligger skjult i selve digtet, når det med selvfølgelighed anfører, at der er noget, man skal ”nå med sin flid”. Digtet abonnerer på en forståelse af, at resultatet er det væsentlige, og at udsigten til at opnå resultatet gør den slidsomme proces tålelig. Som barn var jeg sur på grukket, fordi jeg følte, at det fastholdt mine forældre i en forståelse af, at denne slidsomme tilværelse var naturgiven.

Dette er naturligvis ikke Piet Heins skyld. Idéen om, at flid og slid er ærefuldt og beundringsværdigt, er dybt inkorporeret i vores kultur. På min søsters

gamle folkeskole stod der over hovedindgangen skrevet med store metalbogstaver: ”FLID BANER VEJEN”, og det har formentligt stået der siden skolens grundlæggelse i 1872. Selvom ordene er gamle, afspejler de i høj grad den måde, vi har indrettet folkeskolen ud fra en forståelse af, at man kun kan lære gennem hårdt arbejde. De seneste års reformering af folkeskolen viser desværre, at denne tilgang til læring ikke er på retur – tværtimod skæres mere og mere af børns tid til leg væk til fordel for formel undervisning, fordi leg opfattes som spild af tid. Vi lærer således helt fra barnsben, at en af de værste synder, man kan begå i et konkurrencesamfund, er at spille sin tid med noget formålsløst. Vi vokser op med et stadigt stigende krav til, at de aktiviteter, vi bruger vores tid på, har et tydeligt afkast – og i bedste panoptikon-stil, holder vi hinanden op på, om vi nu også bruger vores tid ansvarligt.

Da jeg gik til teater som barn, blev jeg ofte spurgt af velmenende voksne familiemedlemmer, om jeg ville bruge det som første trin i en kommende skuespillerkarriere. Når jeg svarede, at det mest bare var for fornøjelsens skyld, gik de, næsten panikangste over manglen på legitimerende nytte i mit svar, i gang med at legitimere det for mig: ”Der er sikkert også rigtig meget personlig udvikling i det!” og ”De kompetencer, du får gennem teater, er vigtige i mange jobs!”. Det er jeg i øvrigt helt overbevist om, at de havde ret i, men det var bare ikke derfor, jeg spillede teater – men fordi jeg kunne lide det.

Mange af jer genkender sikkert jeres omgivers lignende behov for, at jeres sprogpsykologistudier kan legitimeres med et anerkendelsesværdigt formål – gerne noget, der i sidste ende kan måles i samfundsmæssig økonomisk vækst. Jeg har de sidste mange år øvet mig på at besvare spørgsmålet om, hvorfor jeg læser sprogpsykologi, ved kun at legitimere det med processen: jeg fortæller om, hvor mange fede ting vi lærer, og hvorfor jeg nogle dage er ved at eksplodere af glæde over, hvor spændende mellemmenneskelig forståelse er. Og jeg plejer at beskrive min bachelor i lingvistik som 3 år, hvor jeg dagligt blev blæst omkuld af vanvittige og øjenåbnende fun-facts om sprog.

De fleste tager rigtig godt imod det – men mange bliver også overraskede og forundrede, fordi den formålslegitimerede forståelse af uddannelse er så almindelig, at vi sjældent snakker om, at uddannelse og viden har værdi i sig selv. Det sker også, at folk reagerer mindre positivt, når jeg siger, at jeg ikke studerer for at opnå noget med det, men simpelthen bare fordi jeg synes, det er interessant – det giver for nogen anledning til at spørge, om jeg så overhovedet er min SU værd. Jeg forstår godt, at de kan få tanken, for vi

er vant til en forståelse af, at det at opnå noget kræver hårdt slid – og hvis jeg ikke slider for at opnå noget, så er det sandsynligvis, fordi jeg er doven eller uambitiøs. Som Jørn Møller skriver, er procesmotiverede aktiviteter (dvs. *leg* i Møllers terminologi) nemlig forbundet med et vist stigma blandt voksne:

”Når vi tror, at børn leger mere end voksne, er det, fordi vi opfatter dem som uproduktive, hvilket de måske også er set fra et voksesynspunkt eller nyttesynspunkt. Omvendt, når legen er forbundet med forestillingen om manglende produktivitet, bliver det i en protestantisk voksenverden – hvor flid kan føre til frelse – nærmest syndigt at lege. Der hersker et udbredt legetabu, hvor vi udsætter os selv for misbilligelse, hvis vi skulle komme til at indrømme, at vi går på arbejde, fordi vi i virkeligheden elsker denne sjove leg. For at sandsynliggøre, at vi er lønnen værd, forventes vi at skabe rammer, som regelmæssigt får os til at se jagede og lidende ud.” (Møller 2010:154).

Der er naturligvis ikke noget galt i at overveje, hvilke resultater der kommer ud af de ting, vi beskæftiger os med. Det må man for min (og sikkert også Jørn Møllers) skyld meget gerne. Problemet er bare, at et overdrevent fokus på resultater kan have en række negative konsekvenser for os. Lepper og Green viste allerede i 1975, at børn er mindre tilbøjelige til at fortsætte en umiddelbart sjov aktivitet, hvis den gøres resultatorienteret. Blandt de børn i deres studie, som enten var overvåget af en voksen eller fik stillet en belønning i udsigt, fortsatte kun 70 % af dem med aktiviteten efterfølgende, mod 90 % i gruppen, hvor børnene modtog belønningen spontant og ikke var overvågede. I gruppen af børn, som både forventede belønning og blev overvåget imens, fortsatte kun 50 % med at lege videre – en stærk illustration af, hvordan man i Lepper og Greens ord risikerer at gøre leg til arbejde (*Turning play into work*) ved at gøre aktiviteten resultatorienteret.

Hvis vi derimod bekymrer os lidt mindre om, hvad resultatet bliver, og i stedet retter vores opmærksomhed mod værdien af aktivitetens proces, så kan vi undgå, at legen føles som arbejde – og tværtimod kan vi få arbejdet til at gå som en leg. Når jeg laver kurser for voksne i legekultur, spørger jeg dem ofte efter en god omgang fangeleg, hvorfor de netop har spænet rundt med sveden pibende fra panden, når det at løbe for mange ofte kan føles som en kedelig pligt, når det fx foregår på fitnesscentrets løbebånd. Efter kort tænketid når stort set alle frem til det samme svar: i

fangelegen løber de, **fordi det er sjovere end at lade være.**

Det er et smukt svar. Og det har fået mig til at indse, at rigtig mange af de ting, som jeg har brugt lang tid på at øve mig på, fx at spille musik eller at jonglere, har jeg lært, fordi det har været sjovere at øve mig end at lade være. Og det samme gælder faktisk for mine studier. Jeg tror at min flidskepsis, som jeg i de seneste 15 år er blevet mere og mere bevidst om, har fået mig til at leve mere i stil med denne personlige omskrivning af Piet Heins gruk:

Når man føler hvor lidet
man når ved at slide
Kunne man overveje i stedet
at lave noget man kan lide

Dertil kommer, at rigtig meget læring ikke kan planlægges; at vi fx forsøger at uddanne en generation til at tænke kreativt ved minutløst at planlægge ethvert læringsmål, er et åbenlyst paradoks (Robinson 2015). Der er naturligvis masser af ting, som man kan blive god til ved at slide for det – og jeg var sikkert blevet en meget bedre guitarist, hvis jeg med stor disciplin havde forsat med at spille i timevis, selv når jeg ikke gad mere. Og jeg skal da også ærligt indrømme, at jeg i min studietid ved mere end én lejlighed har skrevet videre på en opgave for at blive FÆRDIG, og ikke blot fordi jeg elskede denne ”sjove og legende proces” – det gælder ikke mindst for min aktuelle specialeskrivningsproces. Men i disse situationer over jeg mig på at overveje, hvorfor jeg egentlig studerer – og gang på gang når jeg frem til, at det stadig er, fordi jeg synes det er så vanvittigt spændende, at det er meget sjovere at fortsætte end at lade være. Og når jeg så er godt i gang med processen igen, bliver jeg så opslugt af spændende artikler og sjove idéer, at jeg tit kommer til at både læse og skrive en masse helt uden tanke på, om det overhovedet er relevant for mit speciale. Som regel er det dog ikke helt ved siden af – heldigvis. Men når det er helt ved siden af, så kan det måske bruges til at skrive et indlæg til Spindet. Og hvis det end ikke kan bruges til det, så har jeg blot lært en helt masse fedt, som jeg måske aldrig kommer til at bruge til noget som helst – min yndlingsform for viden!

Denne tilgang sænker af naturlige årsager det tempo, hvormed specialet skrider frem, hvilket også betyder, at mit speciale har været 3 måneder længere undervejs. Om slutresultatet ligefrem er blevet bedre af den ekstra tid, ved jeg ikke – men det har i hvert fald gjort processen bedre, blandt andet fordi det har givet mig tid til at få, afprøve og forkaste mange idéer, hvor-

ved nogle af de sjoveste perspektiver i specialet fik tid til at modnes. Og så er slutresultatet egentlig mindre vigtigt for mig. Det er langt vigtigere for mig, at den fleksible afleveringsfrist (det, som nogen ville kalde ”at blanke”) har givet mig muligheden for stadig at holde af livet i den tid, specialet har været undervejs. Det har gjort, at jeg ikke har behovet at skrive for at blive færdig eller at tænke, at livet starter efter specialet. Jeg vil derfor opfordre enhver anden til også at tage let på slutresultatet og blot give sig tid til en god proces. For livet består jo kun af processer – og processen, det er jo nu, som Piet Hein så fint har formuleret det i et andet gruk:

”Den som aldrig
lever nu,
lever aldrig –
hvad gør du?”

Gode processer tager nemlig tid. Og hvis jeg kan leve et liv fyldt med gode processer, så vil jeg egentlig mene, at det er et ret godt resultat i sig selv. Så hvis jeg nogensinde hænger et af Piet Heins gruk op, bliver det nok snarere dette sidste end det første. Tak for 2¾ berigende år på dette fantastiske fag! Jeg er lykkelig over alt det, som jeg aldrig ville have kunnet forudse, at jeg nu har lært!

KILDER:

- Lepper, M., & D. Greene (1975) Turning play into work: Effects of adult surveillance and extrinsic rewards on children's intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31, 479-486.
- Møller, J. (2010) Med leg skal land bygges. Gerlev: Forlaget Bavnebanke
- Robinson, K. & L. Aronica (2015) Creative Schools: The grassroot revolution that's transforming education. New York: Penguin Books.

HVORDAN KAN JEG VÆRE MED?

... spørger du måske dig selv, efter at have læst dette blad. Der er to måder, hvorpå du kan engagere dig i SPINET:

ER DU INTERESSERET I AT UDGIVE NOGET I SPINET?

Har du en skribent gemt i maven, eller en god idé, en eksamensopgave, eller andet du gerne vil dele i et sprogpsykologisk tidsskrift? Del din interesse og få din skrivetrang stillet hos SPINET!

Vi hører gerne fra dig, hvad enten du har lyst til at udgive en artikel, en anmeldelse eller omskrive et tidligere eksamensprojekt. Hvis du allerede nu har kradset nogle idéer ned i din notesbog, så vil vi hellere end gerne være din sparringspartner. Skriv dine tanker og idéer til spindet.ku@gmail.com.

ER DU INTERESSERET I AT VÆRE EN DEL AF REDAKTIONEN?

Redaktionen på SPINET er altid på udkig efter nye engagerede medlemmer, der i fællesskab kan forme sprogpsykologis flotteste tidsskrift. Der er brug for alle typer i redaktionen. Det er lige fra redaktører, korrekturlæsere og layoutere til dem, der kan spotte de gode historier og jagte dem.

SPINET giver dig erfaring med redaktionelle processer og frivilligt arbejde, og derudover skaber det rammen for et fagligt og socialt fællesskab med studiekammarater på tværs af årgange.

Giv endelig lyd, hvis vi har fanget din interesse!

FANG OS HER:

Mail: spindet.ku@gmail.com

Facebook: [@SPINET](https://www.facebook.com/SPINET)

I DETTE NUMMER AF SPINET:

REDAKTION

Alexander Barfred Bajer
Cæcilie Hansen
Ditte Bomholt
Felicia Marie Skram
Helena Gabriel
Jeanette Nørtoft Olsen
Julie Søndergaard Jensen
Lærke Futtrup Jensen
Morten Rohde
Stine Nielsen
Trine Steen Møller Kristensen

ØVRIGE BIDRAG

Daniel Osmann. Studerende - Sprogpsykologi
Lars Reiter Nielsen. cand.scient. i fysik
Søren Beck Nielsen. Lektor - Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab

LAYOUT

Jeanette Nørtoft Olsen
Stine Nielsen

FOTO/GRAFISK

www.pixabay.com
www.pexels.com
www.canva.com

SOCIALE MEDIER

Stine Nielsen

TRYK

Publikom

TAK

til institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab for økonomisk støtte

